

กาลในภาษาเยอรมันกับตัวบ่งชี้การณลักษณะ
ในภาษาไทย : การศึกษาเปรียบเทียบ*
German Tenses and Thai Aspect Markers :
A Contrastive Study

กรกช อัดตวิริยะนุภาพ**
Korakoch Attaviriyapunap

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องการใช้กาลในภาษาเยอรมันกับการใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทย โดยอาศัยข้อมูลจากการวิเคราะห์เรื่องสั้นภาษาเยอรมัน ๔ เรื่อง พร้อมบทแปลภาษาไทย และเรื่องสั้นภาษาไทย ๔ เรื่อง พร้อมบทแปลภาษาเยอรมัน ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์และมโนทัศน์ร่วมระหว่างกาลต่างๆ ในภาษาเยอรมันกับตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า ในคลังข้อมูลภาษาเยอรมันมีการใช้กาลรวมทั้งสิ้น ๕ กาล คือ Präsens (present), Präteritum (preterite) Perfekt, Plusquamperfekt (pluperfect) และ Futur I (future I) ในขณะที่ตัวบ่งชี้การณ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง “ไวยากรณ์เยอรมันจากมุมมองของไทย” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลักษณะที่ปรากฏในคลังข้อมูลนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่มที่ป่งชี้การณลักษณะต่างๆ กัน อันได้แก่ perfect, perfective, imperfective และ prospective ซึ่งทั้ง ๔ กลุ่มนี้แสดงความสัมพันธ์กับกาลในภาษาเยอรมัน โดยจะมีบริบทที่ปรากฏร่วมกันและบริบทที่ไม่ปรากฏตรงกัน ทำให้สามารถอธิบายการใช้กาลในภาษาเยอรมันในเชิงความสัมพันธ์กับการณลักษณะภาษาไทยได้

คำสำคัญ : ภาษาเยอรมัน ภาษาไทย กาล ตัวป่งชี้การณลักษณะ การศึกษาเปรียบเทียบ

Abstract

This study compares use of tenses in German and Thai aspect markers with their counterparts by analyzing four Thai and four German contemporary short stories and their translations into the other language. Its objective is to classify Thai aspect markers and explore their conceptual relationship with the German tenses. The analysis shows that five German tenses are used in the corpus : Prasens (present), Prateritum (preterite), Perfekt, Plusquamperfekt (pluperfect) and Futur I (future 1). Thai aspect markers found can be divided into 4 groups, namely 1) perfect 2) perfective 3) imperfective and 4) prospective aspects. These four groups interact with the German five tenses. While the German tense system shows a distinction between past and non-past, Thai, where tense is a non-obligatory grammatical category, shows a tendency of future vs. non-future marking and relative temporal relation. The German tense system is rich in past tense forms whereas it lacks forms which mark posterior or prospective events. The German Perfekt and Plusquamperfekt (pluperfect) also show related conceptualization of aspectuality when considered from the perspective of the Thai aspect system.

Keywords : German, Thai, tense, aspect marker, contrastive study

บทนำ

“เวลา” เป็นมโนทัศน์พื้นฐานหนึ่งที่มนุษย์ต้องรับรู้และสื่อออกมาในการใช้ภาษา แต่ละระบบภาษาอาจมีเครื่องมือหรือหน่วยทางภาษาในการสื่อหลายประเภท และแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันไป งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการสื่อมโนทัศน์เรื่องเวลาโดยหน่วยทางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องคำกริยา คือ “กาล” (tense) และ “การณลักษณะ” (aspect) ซึ่งอาจรวมเรียกได้ว่าเป็น “มโนทัศน์เกี่ยวกับเวลา” (temporality) ตามคำจำกัดความของ Timberlake (2007 : 315) เท่านั้น มิได้หมายรวมถึงหน่วยทางภาษาอื่นๆ ซึ่งบอกเวลา ดังกรณีของหน่วยวิเศษณ์ (อย่างเช่น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ เป็นต้น)

“กาล” เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่ใช้เพื่อกำหนดจุดเกิดของกริยาลี ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (time of event) ซึ่งสัมพันธ์กันกับจุดเวลาในขณะที่ยก หรือจุดเวลาใดเวลาหนึ่งที่เป็นจุดอ้างอิง โดยทั่วไปจะมีการแบ่งออกเป็นอดีตกับไม่ใช่อดีต (past vs. non-past) หรืออนาคตกับไม่ใช่อนาคต (future vs. non-future) (Comrie 1985 : 49) อีกรูปแบบ คือแบ่งออกเป็นกาลสัมบูรณ์ (absolute tense) กล่าวคือใช้บอกเวลาได้โดยไม่ต้องใช้จุดอ้างอิงอื่นใด นอกเหนือไปจากเวลาที่พูดกับกาลสัมพัทธ์ (relative tense) ซึ่งต้องอ้างอิงถึงเวลาอีกจุดหนึ่ง (Comrie 1985 : 122-125) การระบุว่าภาษาหนึ่งภาษาใดเป็นภาษาที่มีกาลหรือไม่นั้น จะพิจารณาจากเกณฑ์การใช้หน่วยทางไวยากรณ์ที่แสดงออกในระดับหน่วยคำและ/หรือ วากยสัมพันธ์เท่านั้น (Velupillai/Hentschel 2009 : 425) ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการผันคำ (inflection) แต่ต้องเป็นตัวบ่งชี้ที่ปรากฏสม่ำเสมอ และอาจเป็นรูปที่ใช้คำหลายคำประกอบกันก็ได้ ในภาษาเยอรมันและภาษายุโรปต่างๆ นั้น “กาล” เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่จำเป็นต้องแสดงกำกับคำกริยาที่เป็นกริยาแท้ (finite verb) เสมอ ในระบบไวยากรณ์ภาษาไทยนั้นไม่มีตัวบ่งชี้ทางไวยากรณ์ที่จะเรียกว่าเป็นกาลได้ จึงต้องจัดว่าเป็น “ภาษาที่ไม่มีกาล” (tenseless language) แต่มีคำจำนวนหนึ่งซึ่งเมื่อนำมาใช้ประกอบหน้าหรือหลังคำกริยาหลักแล้วทำหน้าที่สื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับเวลา หรือสื่อมโนทัศน์เรื่องเวลาออกมาที่คำกริยาได้ โดยที่นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่จัดให้คำประเภทรูปนี้เป็น “ตัวบ่งชี้การณลักษณะ” (aspect marker)

ในขณะที่ “กาล” มักเป็นการบอกจุดเวลาที่เกิดเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของเวลาที่เกิด อันได้แก่ อดีต (past) ปัจจุบัน (present) และอนาคต (future) หรือ “ก่อน” (before)

“หลัง” (after) และ “ในเวลาเดียวกัน” (simultaneous) กับขณะที่พูด (time of speech) “การณลักษณะ” (aspect) จะกล่าวถึงลักษณะเหตุการณ์ที่เกิดว่ากำลังอยู่ในขั้นใด (Comrie 1976 : 3; Bußmann 2008 : 63) เป็นต้นว่า เริ่มต้น (inchoative) เกิดเป็นภาวะต่อเนื่องหรือกำลังดำเนินอยู่ (progressive) เกิดขึ้นซ้ำๆ (repetitive) เกิดขึ้นเป็นประจำหรือเป็นนิสัย (habitual) สมบูรณ์ (perfective) ไม่สมบูรณ์ (imperfective) ดังนี้ เป็นต้น ภาษาเยอรมันไม่ปรากฏว่ามีตัวบ่งชี้การณลักษณะที่เป็นหน่วยทางไวยากรณ์แต่อย่างใด

งานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ว่ากาล (tenses) ในภาษาเยอรมันกับตัวบ่งชี้การณลักษณะ (aspect markers) ในภาษาไทยเกี่ยวข้องกันอย่างไรบ้าง การนำทั้งสองภาษาที่มีระบบต่างกัน ภาษาหนึ่งมีกาลที่ต้องมีตลอดเวลากับอีกภาษาหนึ่งที่มีการณลักษณะแต่ไม่จำเป็นต้องใช้ตัวบ่งชี้ตลอดเวลานำมาเทียบกันเพื่อวิเคราะห์ว่ามีในทัศนที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไรนั้นน่าจะให้คำตอบเกี่ยวกับการสื่อในทัศนเกี่ยวกับเวลาในภาษามนุษย์ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังมุ่งศึกษาด้วยว่าหากจะจัดกลุ่มของตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทยซึ่งมีรูปไม่จำกัดโดยอาศัยภาษาเยอรมันมาเป็นตัวเทียบเคียงกันแล้วจะสะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงของสองระบบไวยากรณ์ที่แตกต่างกันนี้ได้อย่างไร

บทความนี้จะเริ่มต้นจากการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปกาลในภาษาเยอรมัน และตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ปรากฏในภาษาไทย จากนั้นจึงเป็นการศึกษาเปรียบเทียบโดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากคลังข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมขึ้นเพื่อหาแนวทางการอธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น

กาลในภาษาเยอรมัน

คำารไวยากรณ์เยอรมันส่วนใหญ่มักจะรูป “กาล” ในภาษาเยอรมันออกเป็น ๖ รูป^๑ ดังตัวอย่างการผันรูปคำกริยา *lesen* (อ่าน) ดังนี้

^๑ ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบกาลในภาษาเยอรมันพบว่ามีความแตกต่างในเรื่องจำนวนของกาลเป็นอย่างมาก ขึ้นอยู่กับว่าใช้เกณฑ์ใดเป็นตัวกำหนด จึงทำให้มีนักภาษาศาสตร์ระบุจำนวนกาลในภาษาเยอรมันแตกต่างกันไปตั้งแต่ ๑ จนถึง ๑๐ รูป ก็ได้ (Vater 2007 : 45) อย่างไรก็ตาม กาลบางรูปไม่เป็นที่รู้จักนอกวงการภาษาศาสตร์และใช้น้อยมาก จึงไม่นำมากล่าวถึงในที่นี้

ตารางที่ ๑ รูปกาลหลัก ในภาษาเยอรมัน

Präsens	<i>ich lese</i> (I) (read-PRES) ^๒
Präteritum	<i>ich las</i> (I) (sleep-PAST)
Perfekt	<i>ich habe gelesen</i> (I) (have-PRES) (read-P2)
Plusquamperfekt	<i>ich hatte gelesen</i> (I) (have-PAST) (read-P2)
Futur I	<i>ich werde lesen</i> (I) (become ^๓ -PRES) (read-Inf)
Futur II	<i>ich werde gelesen haben</i> (I) (become-PRES) (sleep-P2) (have-Inf)

Präsens (Present)

Präsens เป็นกาลที่ถือว่าไม่มีรูปเฉพาะเจาะจง (unmarked) คือ ไม่มีหน่วยคำใดที่ใช้ใส่เติมเข้าไปประกอบคำกริยาเพื่อสร้างกาล Präsens แต่เกิดจากการนำรากคำกริยามาให้ผันตามบุรุษและพจน์ของประธานในประโยคเท่านั้น บางครั้งจึงเรียกว่าเป็น “กาลที่ไม่บ่งเวลา” (atempora) ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Ek 1996) มักให้คำจำกัดความ Präsens ว่าเป็น “กาลที่ไม่ใช่อดีต” (non-past tense) ด้วยเหตุนี้หากไม่มีบริบทพิเศษอื่นใดมากำกับ จะไม่สามารถใช้ Präsens กับคำวิเศษณ์บอกเวลาที่เป็นอดีต อย่างเช่น ‘früher’ (เมื่อก่อน) ‘gestern’ (เมื่อวาน) ฯลฯ ในทางตรงกันข้าม หากในประโยคมีคำวิเศษณ์

^๒ อันที่จริงคำกริยาแท้ในภาษาเยอรมันจะต้องผันตามประเภททางไวยากรณ์ทั้งหมด ๕ ประเภท คือ บุรุษ (person) พจน์ (number) กาล (tense) มาลา (mood) และวาจก (voice) แต่เนื่องจากในบทความนี้มุ่งศึกษาในทัศนียภาพเกี่ยวกับเวลา ในการแปลถอดความ จึงจะให้ข้อมูลทางไวยากรณ์เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับกาลเท่านั้น อันได้แก่ PRES (present) PAST (preterite) Inf (infinitive) และ P2 (past participle).

^๓ werden เป็นกริยาช่วยภาษาเยอรมันที่มีได้ใช้เฉพาะในการสร้างรูปกาล Futur (future) เท่านั้น แต่ยังใช้สำหรับสร้างกรรมวาจก (passive) ด้วย ดังนั้น สำหรับการแปลถอดความในบทความนี้ จึงจะยังคงถอดความเป็นความหมายของคำศัพท์เดิม คือ become ไม่ถอดเป็น will แม้ในรูปอนาคตกาล กริยาช่วยนี้จะทำหน้าที่เดียวกันกับ will ก็ตาม

บอกเวลาในอนาคตอยู่ ในภาษาเยอรมันมักใช้กาล *Präsens* ได้เช่นกัน เช่น *Morgen arbeite ich auch* (tomorrow) (work-PRES) (I) (too) – พรุ่งนี้ฉันก็ทำงาน

Präteritum (Preterite)

Präteritum ในภาษาเยอรมันมีหน้าที่หลักคือการกำหนดกรอบเวลาของเหตุการณ์หนึ่งว่าเกิดขึ้นในอดีตหรือเกิดก่อนขณะที่พูด Präteritum เป็นกาลที่ถือว่ามีความเฉพาะเพื่อแสดงให้เห็น โดยการเติมหน่วยคำไม่อิสระ *-t* เข้าไปที่คำกริยา หรือการเปลี่ยนรูปสระที่รากคำกริยา (เช่น *ich rauchte* (I) (smoke-PAST) – ฉันสูบบุหรี่ *ich schlief* (I) (sleep-PAST) – ฉันนอน

Präteritum มีหน้าที่กำหนดกรอบเวลาของสถานการณ์ให้ไปอยู่ก่อนหน้าขณะที่พูด จึงมักถูกจัดประเภทให้เป็น “กาลสำหรับเล่าเรื่อง” และมักใช้ในภาษาเขียน โดยปกติแล้วจึงมักไม่กล่าวประโยคที่อยู่ในกาล Präteritum ขึ้นมาลอยๆ โดยไม่มีกรอบเวลาที่ระบุเวลาในอดีต แต่มักมีคำบอกเวลาที่แน่นอนที่เกิดเหตุการณ์นั้นกำกับอยู่ด้วย อย่างเช่น *Letzte Woche nahmen wir an einem Seminar teil* (last) (week) (attend-PAST) (we) (at) (a) (seminar) (Vprefix) – เมื่อสัปดาห์ที่แล้วพวกเราเข้าร่วมสัมมนา

Perfekt^๔

กาลนี้สร้างรูปโดยใช้กริยาช่วย *haben* ('to have') หรือ *sein* ('to be') ร่วมกับคำกริยาที่อยู่ในรูป Partizip Perfekt หรือเรียกว่า Partizip II (past participle) Perfekt อาจแสดงผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังคงสภาพสืบเนื่องมาจนถึงจุดอ้างอิงหรือแบบมโนทัศน์ perfect โดยทั่วไป (Comrie 1976 : 52) หรืออาจสื่อถึงเหตุการณ์ที่สิ้นสุดไปแล้วและไม่ได้มีผลสืบเนื่องหรือเกี่ยวข้องกับขณะที่พูด คือ เกิดขึ้นในจุดเวลาก่อนจุดที่พูดและเป็นอดีตกาลโดยสมบูรณ์แบบเดียวกับ Präteritum ก็ได้ เช่น *Der zweite Weltkrieg hat im Jahr 1939 begonnen* (the) (second) (world war) (have-PRES) (in : the) (year) (1939) (begin-P2) – สงครามโลก

^๔ แม้ว่าคำเรียกชื่อกาล คือ Perfekt ในภาษาเยอรมันจะตรงกับคำว่า perfect ในภาษาอังกฤษ และโดยโครงสร้างก็มีรูปคล้ายกัน แต่กาลดังกล่าวในสองภาษานี้ไม่ได้มีหน้าที่แบบเดียวกัน นอกจากนี้ perfect ยังเป็นประเภททางไวยากรณ์ของกรณลักษณะด้วย ในบทความนี้จึงจะไม่แปลชื่อกาล Perfekt เป็นภาษาอังกฤษ แต่จะใช้คำภาษาเยอรมันเมื่อกล่าวถึงกาล และใช้ภาษาอังกฤษเมื่อกล่าวถึงกรณลักษณะ

ครั้งที่สองเริ่มขึ้นเมื่อปี ๑๙๓๙ โดยเฉพาะในภาษาพูดนั้นมักจะใช้ Perfekt เป็นกาลหลักในการสื่อถึงเหตุการณ์ที่เกิดก่อนขณะที่พูด นอกจากนี้ ในบางภาษาถิ่นของภาษาของเยอรมันยังปรากฏว่าไม่มีการใช้รูป Präteritum มีแต่ Perfekt เท่านั้น (Hentschel/Weydt 2003 : 108) จึงอาจกล่าวได้ว่า Perfekt ในภาษาเยอรมันทำหน้าที่เหมือน past tense ในภาษาอังกฤษได้ด้วย และทำให้ Präteritum กับ Perfekt สามารถใช้แทนกันได้ในสถานการณ์ส่วนใหญ่

Plusquamperfekt (Pluperfect)

Plusquamperfekt ซึ่งสร้างโดยใช้รูป Präteritum ของกริยาช่วย *haben* ('to have') หรือ *sein* ('to be') ร่วมกับคำกริยาที่อยู่ในรูป Partizip Perfekt (past participle) เป็นกาลที่บ่งเวลาของสถานการณ์ที่ “เกิดก่อนจุดเวลาอ้างอิงซึ่งเกิดก่อนขณะที่พูด” หรืออธิบายง่ายๆ ว่า “เกิดก่อนเหตุการณ์ในอดีตอีกเหตุการณ์หนึ่งที่อ้างอิงถึง” นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ จึงมักไม่ใช่โดยลำพัง แต่ใช้ควบคู่กับอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเกิดขึ้นก่อนขณะที่พูด และบ่อยครั้งที่เรียกกาลนี้ว่าเป็นกาล “ก่อนอดีต” (pre-past tense) โดยเฉพาะบริบทที่ใช้บ่อยมากที่สุด คือการใช้ในประโยคความซ้อนที่มีประโยคหลักหรือประโยคย่อยอยู่ในกาล Präteritum หรือ Perfekt และมักมีสันธานกำกับลำดับก่อนหลังกำกับอยู่ด้วย เช่น *Er hatte das Fenster zugemacht, bevor er ins Bett ging* (he) (have-PAST) (the) (window) (close-P2) (before) (he) (in : the) (bed) (go-PAST) - เขาปิดหน้าต่างก่อนเข้านอน

Futur I และ Futur II (Future I & II)

Futur I และ Futur II ในภาษาเยอรมัน มีโครงสร้างคือ ใช้ *werden* (become) เป็นกริยาช่วยประกอบในการสร้างรูปเสมอ โดย Futur I จะใช้กริยาช่วย *werden* ตามด้วย Infinitiv (infinitive) ของกริยาหลัก ส่วน Futur II ตามด้วย Infinitiv Perfekt (infinitive perfect) ซึ่งหมายถึงกริยาหลักในรูป past participle กับ infinitive ของกริยาช่วย *haben* หรือ *sein* ขึ้นอยู่กับว่ากริยาหลักนั้นๆ ต้องใช้ตัวใดเป็นกริยาช่วยประกอบในกาล Perfekt

กาล Futur (future) ทั้งสองรูปใช้เป็นกรอบระยะเวลาของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น “เกิดหลังขณะที่พูด” หรือ “ในอนาคต” โดย Futur I สื่อว่า “จะเกิดขึ้นในอนาคต” ส่วน Futur II สื่อว่า “จะเสร็จสิ้นก่อนอีกจุดเวลาหนึ่งในอนาคต” ตัวอย่างเช่น *Er wird kommen* (he) (become-PRES) (come-Inf) - เขาจะมา *Morgen wird er die Hausaufgaben abgegeben haben* (tomorrow) (become-PRES) (he) (the) (homework) (hand in-P2) (have-Inf) - พรุ่งนี้

เขาจะส่งการบ้าน (เรียบร้อย) แล้ว Futur ในภาษาเยอรมันนั้นพบว่ามีการใช้้น้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากสามารถใช้กาลอื่นแทนได้ ดังเช่นกรณีของการใช้ Präsens และ Perfekt บังเวลาในอนาคต ดังได้กล่าวไว้แล้ว จึงถือว่าทั้งสองกาลทำหน้าที่แทน Futur I และ Futur II ได้ตามลำดับ นอกจากนี้ กาล Futur ในภาษาเยอรมันยังอาจสื่อในทัศนเกี่ยวกับ “เวลา” (temporality) หรือ “ทัศนภาวะ” (modality) ก็ได้ โดยมากขึ้นอยู่กับบริบท โดยอาจใช้เพื่อบอกการคาดคะเน การจ่ายอม ความตั้งใจก็ได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยแนวแบบลักษณะภาษา (Bybee/Dahl 1989 : 109-110) ที่พบว่าอนาคตกาล (future tense) นั้นส่วนใหญ่จะพัฒนามาจากตัวบ่งชี้ทัศนภาวะ

การณลักษณะในภาษาไทย

ในภาษาไทยนั้นคำกริยาไม่มีการใช้ตัวบ่งชี้หรือการใช้รูปคำกริยาที่แตกต่างกันออกไปเพื่อแสดงกาล การไม่มี “กาล” ที่เป็นรูปแบบตายตัว และเป็นประเภทไวยากรณ์บังคับของคำกริยามีได้เป็นปรากฏการณ์ผิดแปลกของระบบภาษาแต่อย่างใด ในโลกนี้มีภาษาจำนวนไม่น้อยที่มีลักษณะเช่นนี้^๕ แต่ในภาษาไทยนั้น เราสามารถเติมหน่วยคำ ซึ่งโดยปกติเป็นหน่วยคำอิสระมาเติมหน้า และหรือท้ายคำกริยาเพื่อสื่อการณลักษณะแบบต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถระบุจำนวนของรูปคำที่ทำหน้าที่ดังกล่าวได้ชัดเจน และพบว่าหน่วยคำเหล่านี้ยังอาจใช้ได้หลายหน้าที่อีกด้วย^๖ ตัวอย่างของคำบ่งชี้การณลักษณะที่

^๕ การมีหรือไม่มี “กาล” เป็นประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยานั้นยังไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเป็นภาษาคำโดด อยู่ในกรณีของภาษาไทยหรือภาษาจีน เพราะแม้แต่ภาษา Inuktitut ภาษาเอสกีโมภาษาหนึ่งซึ่งเป็นภาษาที่มีความรุ่มรวยในเรื่องของวิภัติปัจจัย เพราะเป็นภาษาในกลุ่ม polysynthetic ก็ยังไม่มี “กาล” ที่เป็นประเภททางไวยากรณ์เช่นกัน นอกจากนี้ ยังไม่ได้สื่อในทัศนเกี่ยวกับเวลาด้วยการใช้คำที่เป็นคำเนื้อหาลักษณะเช่นคำวิเศษณ์ต่างๆ เท่านั้น แต่อาศัยการเชื่อมโยงกันระหว่างมโนทัศน์ของ “การกระทำ” กับ “ทัศนภาวะ” เพื่อสื่อความหมายของเวลาแทน ไม่มีคำทางไวยากรณ์ที่สื่อถึงเวลาตรงๆ (Nowak 1994)

^๖ ผลการศึกษาในเชิงแบบลักษณะภาษาซึ่งอาศัยข้อมูลจากภาษาจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันหลากหลายได้ให้ข้อสรุปออกมาแล้วว่าประเภททางไวยากรณ์อย่าง กาล การณลักษณะ และทัศนภาวะนั้นมีความเกี่ยวพันกัน (Bybee et al. 1994) ดังนั้น จึงมีข้อเรื่องแปลกแต่อย่างใดที่หน่วยคำเหล่านี้ในภาษาไทยจะสะท้อนถึงความคืบหน้าเกี่ยวกับภาษามากกว่าภาษาที่ประเภททางไวยากรณ์สามประเภทนี้เริ่มแยกออกจากกันจนเกิดความชัดเจนว่า หน่วยคำใดทำหน้าที่สื่อประเภททางไวยากรณ์ใด

สำคัญ ได้แก่ เคย... กำลัง... ยัง... ได้.. จะ.. ...อยู่ ...แล้ว ...ไป ...มา

ตารางต่อไปนี้นำเสนอรูปของตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทยที่พบบ่อย จะเห็นได้ว่าในตำราหรืองานวิจัยต่างๆ ในภาพที่ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน จึงเป็นที่ชัดเจนว่าไม่สามารถระบุรูปของตัวบ่งชี้การณลักษณะทั้งหมดในภาษาไทย ตลอดจนจัดแบ่งประเภทได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาหาโนทัศน์ร่วมระหว่างกาลในภาษาเยอรมันกับตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทย การจัดแบ่งประเภทของตัวบ่งชี้การณลักษณะภาษานั้นจึงจะอาศัยความสัมพันธ์กับการใช้กาลในภาษาเยอรมันเป็นหลัก ส่วนในการวิเคราะห์นั้นอ้างอิงตามข้อมูลที่พบในคลังข้อมูล ประกอบกับองค์ความรู้ที่ได้จากงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๒ ตัวอย่างการบรรยายหน้าที่ตัวบ่งชี้การณลักษณะที่มีกพบในไวยากรณ์และงานวิจัยอื่นๆ

Jenny (2001 : 112)	Muansuwan (2002 : 99)	Iwasaki/Ingkaphirom (2009 : 149–150)
● Imperfective : temporary : ...อยู่ ● continuative : ...ไป ● persistive : ยัง... ● progressive : กำลัง... ● Perfective : ได้... ● Perfect : new situations : ...แล้ว ● perfect : ...มา ● Prospective : จะ...	● Imperfective : ...อยู่ ...เข้า ...ไป ● Progressive : กำลัง... ● Perfective : ...ไป ...เสีย ● Semi-perfective : ...ขึ้น ...ลง ...ออก ● Perfect : ...มา ● Experience : ...เคย ● To be about to : จะ... ● Post-inchoative : เพิ่ง...	● Imperfective : continuous : ...อยู่ ● special progressive : ยัง... (อยู่) ● habitual : คอย...อยู่ ● continuative : ...ไป ● continuative-simultaneous : ...ไป...ไป ● inceptive : กำลังจะ...อยู่ ● pre-inceptive : จวนจะ... terminative : ...จบ ...เสร็จ ● Perfect/Anterior : general perfective/anterior : ...แล้ว ...มา ● completive : ...ไป ...เสีย ● purposive : ...ไว้ ● immediate perfect/anterior : เพิ่งจะ... experiential : เคย... ● Inchoative : ได้... ...ขึ้น ...ลง

จากภาพรวมข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทยนั้น ไม่อาจแบ่งประเภทได้ชัดเจน หน้าที่และรูปของตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ดูเหมือนจะเห็นพ้องต้องกันนั้นปรากฏแต่เฉพาะในกรณีของตัวบ่งชี้การณลักษณะแบบภาวะต่อเนื่องหรือเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ (progressive) คือ กำลัง... ตัวบ่งชี้การณลักษณะแบบไม่สมบูรณ์ (imperfective) คือ ...อยู่ รูปคำที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้การณลักษณะที่สำคัญรูปอื่นๆ ได้แก่ ...แล้ว ...ไป และ ...มา อย่างไรก็ตาม การให้คำนิยามหน้าที่ของหน่วยคำเหล่านี้ยังมีไม่ตรงกันอยู่บ้าง โดยคาบเกี่ยวกันอยู่ระหว่าง perfect กับ perfective ส่วนตัวบ่งชี้การณลักษณะที่สำคัญตัวสุดท้าย คือ จะ... ซึ่งเป็นหน่วยคำทางไวยากรณ์ที่เป็นข้อถกเถียงมากที่สุดตัวหนึ่งในภาษาไทยว่าจะจัดว่าเป็นตัวบ่งชี้อนาคตกาล (Rangkupan 2004 : 21) หรือเป็นตัวบ่งชี้การณลักษณะที่สื่อถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดแต่จะเกิดขึ้น (prospective) (Jenny 2001 : 12) ในขณะที่บางคนกล่าวว่ามิได้เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์เรื่องเวลา และจัดให้เป็นตัวบ่งชี้ทัศนภาวะ (Srioutai 2006) การที่ จะ... มีหลายหน้าที่ทำให้มีบางคนจัดว่าเป็นหน่วยคำพิเศษที่สื่อทั้งมโนทัศน์เกี่ยวกับเวลาและทัศนภาวะ (Iwasaki/Ingkaphirom 2009 : 123) ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของการใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทยคือการที่สามารถปรากฏร่วมกันหลายตัวได้ โดยที่จะมีตัวหนึ่งมีความหมายหลัก หรือมีบทบาทสำคัญกว่าตัวอื่นๆ เช่น กำลัง...อยู่ จะสื่อถึงเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ (กำลัง... เป็นตัวความหมายหลัก) จะ...อยู่แล้ว จะสื่อถึงเหตุการณ์ที่ใกล้จะเกิดขึ้น (จะ... เป็นตัวความหมายหลัก) ดังนี้ เป็นต้น

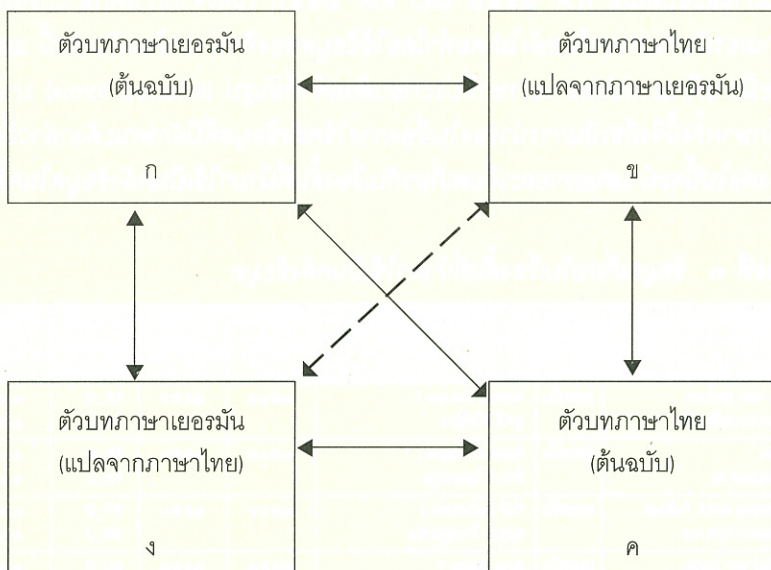
การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาเยอรมันกับภาษาไทยในครั้งนี้มิได้มุ่งศึกษาหน้าที่ของตัวบ่งชี้การณลักษณะเฉพาะบางรูปที่กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า แต่จะพิจารณาทุกรูปของตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ปรากฏในคลังข้อมูล เพื่อจะได้นำมาจัดหมวดหมู่ในภายหลัง

คลังข้อมูลที่ใช้ศึกษา

ผลการสำรวจและสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบไวยากรณ์ภาษาเยอรมันกับภาษาไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๕๑ (กรรข อัตตวิริยะนภาพ ๒๕๕๒) พบว่า มีการใช้คลังข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์น้อยมาก และพบในการศึกษาที่เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ข้อมูลจากการแปลต้นฉบับภาษา

เยอรมันเป็นภาษาไทย^๗ ในการศึกษาครั้งนี้จึงทดลองใช้คลังข้อมูลที่เป็นบทแปลจากภาษาทั้งสองภาษาและสองทิศทางเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นแนวทางที่ Johansson (2003 : 39) ได้เสนอไว้ ข้อมูลที่นำมาใช้ประกอบด้วยต้นฉบับภาษาเยอรมัน บทแปลจากภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทย ต้นฉบับภาษาไทย และบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาเยอรมัน ดังแสดงในรูปต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ รูปแบบของคลังข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบการสื่อมโนทัศน์เรื่องเวลา

จากภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่านอกจากสามารถเปรียบเทียบภาษาทั้งสองได้ทั้งจากการเทียบต้นฉบับกับบทแปล (ระหว่าง ก กับ ข และระหว่าง ค กับ ง) ได้แล้ว ยัง

^๗ งานวิจัยเพียงเรื่องเดียวที่ศึกษาบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาเยอรมัน คือ งานวิจัยของ Maneenavachai (2008) แต่เนื่องจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ในช่วงที่มีการสังเคราะห์งานวิจัย จึงยังมิได้นำมานับรวมด้วย

สามารถที่จะเปรียบเทียบการใช้ภาษาระหว่างภาษาที่เป็นการแปลกับภาษาที่ไม่ผ่านกระบวนการแปล (ก กับ ง และ ข กับ ค) เพื่อโยงไปสู่ระบบการเปรียบเทียบระบบภาษาทั้งสอง (ระหว่าง ก กับ ค) ในที่สุด ในขณะที่การเปรียบเทียบกลวิธีหรือกระบวนการแปล (ระหว่าง ข กับ ง) ซึ่งเป็นการศึกษาในศาสตร์ด้านการแปลโดยตรงนั้นไม่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเปรียบเทียบต่างครั้งนี้ จึงเขียนแสดงความสัมพันธ์ไว้ด้วยเส้นประ

ผู้วิจัยได้คัดสรรเรื่องสั้น ๔ เรื่อง ที่เป็นวรรณกรรมร่วมสมัยมาใช้เป็นคลังข้อมูลเรื่องสั้นเหล่านี้เป็นผลงานของนักเขียนและนักแปลหลายคนที่เขียนขึ้นในช่วง ๒-๒๘ ปีที่ผ่านมาและแปลเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากการศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทยยังไม่เคยทำโดยใช้ข้อมูลสองทิศทางพร้อมกันเช่นนี้ และยังไม่เคยมีการศึกษาหน่วยทางภาษาที่ประกอบด้วยคำที่ผันรูป (inflected forms) มาก่อน การศึกษาค้นคว้าจึงถือเป็นการนำร่องในเรื่องการใช้คลังข้อมูลที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ด้วยตารางต่อไปนี้จะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องสั้นที่นำมาใช้เป็นคลังข้อมูลในครั้งนี้

ตารางที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสั้นที่นำมาใช้เป็นคลังข้อมูล

ชื่อเรื่อง (ต้นฉบับ / บทแปล)	ภาษา (ต้นฉบับ)	ผู้เขียน / ผู้แปล	ปีที่ตีพิมพ์ (ต้นฉบับ)	ปีที่ตีพิมพ์ (บทแปล)	อักษรย่อ (ต้นฉบับ O บทแปล Ü)	จำนวนคำ
Neues vom Norbert ข่าวล้าจากนอร์เบิร์ต	เยอรมัน	Helmut Krauser / ดุสิต ศรีเขียว	๒๕๓๓	๒๕๕๑	HK_O HK_Ü	๓,๑๙๗ ๔,๖๖๙
Am See ณ ริมทะเลสาบ	เยอรมัน	Felicita Hoppe / อำภา โอตระกูล	๒๕๓๙	๒๕๕๑	FH_O FH_Ü	๑,๐๘๕ ๑,๗๐๔
Erleuchtung durch Fußball บทเรียนจากฟุตบอล	เยอรมัน	Ralf Rothmann / นฤมล จ้าวสุวรรณ	๒๕๔๔	๒๕๕๑	RR_O RR_Ü	๓,๙๘๒ ๕,๙๐๕
Abschied von Berlin อำลาเบอร์ลิน	เยอรมัน	Arno Geiger / อัษฎดี โตพึ่งพงศ์	๒๕๕๐	๒๕๕๑	AG_O AG_Ü	๓,๖๐๐ ๕,๐๘๐
จุลึ่ประดับดิน Wie ein Staubkorn auf der Erde	ไทย	ปรีชาพล บุญช่วย / Kirsten Ritscher & Heike Werner	๒๕๒๓	๒๕๔๙	PB_O PB_Ü	๓,๓๕๕ ๓,๔๐๐
หม้อที่หลุดไม่ออก Der Topf, der nicht zu retten war	ไทย	อัญชัน / Kirsten Ritscher & Heike Werner	๒๕๓๓	๒๕๔๙	An_O An_Ü	๑๑,๕๓๑ ๙,๗๒๒
ครอบครัวกลางถนน Die Highway-Familie	ไทย	ศิลา โคมฉาย / Kirsten Ritscher & Heike Werner	๒๕๓๖	๒๕๔๙	SK_O SK_Ü	๒,๓๖๔ ๒,๖๑๑
กระถางจะเนียงริมหน้าต่าง Der Blumentopf am Fenster	ไทย	วิน ธีรวาริน / Kirsten Ritscher & Heike Werner	๒๕๓๙	๒๕๔๙	WL_O WL_Ü	๑๐,๕๙๐ ๑๐,๙๘๔
						๘๓,๖๖๘

วิธีดำเนินการ

เนื่องจากคำกริยาในภาษาเยอรมันนั้นแสดงการเปลี่ยนแปลงรูปชัดเจนกว่า โดยสื้อมโนทัศน์เกี่ยวกับเวลา ผ่านประเภททางไวยากรณ์ของคำกริยาที่เรียกว่า “กาล” ที่คำกริยาแท้ (finite verb) ในการวิจัยครั้งนี้จึงอาศัยรูปคำกริยาแท้ในภาษาเยอรมันเป็นจุดเริ่มต้น แล้วจึงหาคำแปลหรือตัวต้นฉบับที่ถ่ายทอดความเดียวกัน เพื่อนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ว่าเกิดอะไรขึ้นกับคำกริยาในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีกาล โดยมุ่งศึกษาว่ามีตัวบ่งชี้การณลักษณะตัวใดปรากฏคู่กับคำกริยาในกาลใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด สามารถจัดแบ่งหมวดหมู่ได้อย่างไร และการใช้คำเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับกาลต่างๆ ในภาษาเยอรมันอย่างไร

ขณะที่กริยาแท้ทุกตัวในภาษาเยอรมันต้องสื้อมโนทัศน์เรื่องเวลาออกมาโดยผ่านการเลือกใช้ “กาล” รูปใดรูปหนึ่ง ในภาษาไทยจะไม่มีกฎเกณฑ์เช่นนี้ การแยกแยะว่าคำกริยาตัวใดเป็นกริยาหลักและคำกริยาตัวใดเป็นเพียงคำที่มาประกอบเพื่อขยายความ จึงเป็นเรื่องลำบากกว่าและต้องวิเคราะห์ทั้งในเชิงวากยสัมพันธ์และเชิงความหมาย ในการพิจารณาว่าหน่วยคำใดสื้อมโนทัศน์เรื่องเวลา จึงจำเป็นต้องอิงรูปของหน่วยคำตามที่เคยปรากฏในไวยากรณ์หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับการพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป โดยจะวิเคราะห์เฉพาะกรณีที่เมื่อเติมหน่วยคำนั้นเข้าไปที่คำกริยา หรือกริยาวลีหนึ่งแล้ว เป็นการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของการณลักษณะหรือไม่ โดยเป็นแสดงลำดับขั้นหรือโครงสร้างของเหตุการณ์หรือการกระทำหนึ่งๆ (เช่น *กำลังวิ่งอยู่ วิ่งแล้ว*) ซึ่งหากตัดหน่วยคำประกอบกริยาเหล่านี้ออกไปแล้วความหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างเชิงเวลาของเหตุการณ์นั้นๆ จะเปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากประเภททางไวยากรณ์อย่าง กาล การณลักษณะ และทัศนภวะนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก และในภาษาที่ไม่มีกรณพัฒนรูปคำกริยาอย่างภาษาไทยแท้ อาศัยตัว “รูปคำ” มาแยกแยะไม่ได้เลยหน่วยคำที่ปรากฏมาพร้อมกับคำกริยานั้น สื้อมโนทัศน์ใดกันแน่ ผู้วิจัยจึงเริ่มต้นเลือกสรรรูปคำกริยาที่จะศึกษาวิเคราะห์ด้วยการตัดทอนสิ่งที่สื่อทัศนภวอย่างชัดเจนออกไป โดยมีลำดับขั้นตอนในการตัดทอนดังนี้คือ

- พิจารณาเฉพาะคำกริยาในภาษาเยอรมันที่อยู่ในรูปกริยาแท้ที่เป็นรูปแสดงกาล (tensed verbs) เท่านั้น ไม่รวมกริยาไม่แท้ (non-finite verb) อย่าง Infinitive (infinitive) และ Partizip (participle) ยกเว้นที่เป็นส่วนหนึ่งของรูปกาลบางรูป

ที่ต้องอาศัยทั้งกริยาช่วยและกริยาไม่แท้มาประกอบกันจึงจะเป็นรูปกริยาที่สมบูรณ์ทั้งในแง่ความหมายและถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

- ตักรูปคำกริยาในภาษาเยอรมันที่อยู่ในมาลา (mood) ที่สื่อทัศนภาวะออกไป รูปกริยาเหล่านี้ได้แก่ รูปสมมติมาลา (subjunctive) และรูปประโยคคำสั่ง (imperative) นอกจากนี้ คำกริยาแท้ที่เป็นกริยาช่วยสื่อทัศนภาวะ (modal verb) และกริยาขยายความ (modifying verb)^๔ จะไม่นำมาพิจารณาด้วยเช่นกัน

เมื่อได้รูปคำกริยาภาษาเยอรมันที่เป็นกรอบใหญ่และเป็นคลังข้อมูลของกริยา วลีที่ศึกษาแล้ว จึงเริ่มศึกษาว่ารูปคำกริยาใดในภาษาไทยมี “ตัวบ่งชี้การณลักษณะ” ปรากฏร่วมด้วย เนื่องจากหน่วยคำเหล่านี้ในภาษาไทยหลายคำมีหน้าที่หลายหน้าที่ จึงต้องตัดกรณีที่มีได้ส้อมในทันทีที่เกี่ยวข้องกับเวลาแต่อย่างใดออกไป ทั้งนี้ โดยอาศัยเกณฑ์ดังนี้

- ตัดกรณีที่เห็นชัดว่าเป็นการสื่อทัศนภาวะออกไป โดยเฉพาะกรณีของการใช้หน่วยคำ “จะ” ควบคู่กับกริยาวิเศษณ์ (เช่น *ควรจะ น่าจะ ฯลฯ*) ทั้งนี้ รวมทั้งกรณีที่ในรูปกริยาภาษาเยอรมันไม่แสดงว่าเป็นการสื่อทัศนภาวะ
- กรณีที่ไม่แน่ใจว่า “ตัวบ่งชี้การณลักษณะ” ที่พบนั้นเป็นตัวบ่งชี้การณลักษณะจริงหรือไม่ จะใช้วิธีสอบถามหรือทดสอบกับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ๒-๓ คน และนำผลที่ได้มาประกอบการพิจารณา

ผลการศึกษา

อัตราส่วนของการใช้กาลรูปต่างๆ ในตัวบทภาษาเยอรมัน

ผลการเลือกคำกริยาแท้เพื่อมาศึกษาเปรียบเทียบกับคำกริยาในภาษาไทย ดังกล่าวปรากฏว่ามีกริยาแท้ที่เข้าเกณฑ์ชี้แจงไว้ก่อนหน้านี้รวมทั้งสิ้น ๔,๓๒๓ รูป ซึ่งสามารถแจกแจงตามรูป “กาล” ที่ปรากฏได้ดังตารางต่อไปนี้

^๔ ตัวอย่างเช่น *scheinen* ที่ใช้ในความหมายว่า “ดูเหมือนว่า...” ซึ่งอาจตามด้วยคำคุณศัพท์หรือตามด้วยกริยาไม่แท้ก็ได้ ในประโยค *Er scheint sich zu freuen* (he) (seem-PRES) (himself) (to) (be glad-Inf) - *ดูเหมือนว่าเขาจะดีใจ* บางครั้งเรียกว่าเป็น Modalitätsverb (modality verb) (Engel 1996 : 477).

ตารางที่ ๓ จำนวนคำกริยาแท้ (finite Verbs) ที่ปรากฏในดัตตภาษาเยอรมันแจกแจงตามรูป “กาล” ที่ใช้

	Präsens	Präteritum	Perfekt	Plusquamperfekt	Futur I	รวม
HK_O	๗๓	๒๗๖	๑๓	๓๐	๐	๓๙๒
FH_O	๙	๘๖	๐	๑๗	๐	๑๑๒
RR_O	๙๔	๓๕๒	๙	๓๕	๑	๔๙๑
AG_O	๕๔	๓๑๕	๑๕	๓๗	๐	๔๒๑
PB_Ü	๖๔	๒๓๕	๖	๒๐	๑๓	๓๓๘
An_Ü	๕๔๕	๓๒๙	๗๐	๓๐	๑๙	๙๙๓
SK_Ü	๑๙๕	๘๓	๙	๓	๕	๒๙๕
WL_Ü	๔๐๗	๖๘๗	๙๓	๖๕	๒๙	๑,๒๘๑
	๑,๔๔๑	๒,๓๖๓	๒๑๕	๒๓๗	๖๗	๔,๓๒๓
%	๓๓.๓๓	๕๔.๖๖	๔.๙๗	๕.๔๘	๑.๕๔	๑๐๐

ข้อมูลจากตารางข้างต้นมิได้สะท้อนภาพแตกต่างไปจากผลการวิจัยอื่นๆ เกี่ยวกับกาลในภาษาเยอรมันเท่าใดนัก ในคลังข้อมูลพบว่ามีการใช้ “กาล” ภาษาเยอรมันรวมทั้งหมดเพียง ๕ รูปเท่านั้น และกาลที่ใช้เป็นหลักนั้นคือ Präsens และ Präteritum ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับที่ DUDEN (1998 : 145 อ้างถึงใน Mortelsman 2004 : 35) ได้เคยสำรวจการใช้กาลในภาษาเยอรมันจากดัตตที่เป็นภาษาเขียน และได้ข้อสรุปว่าคำกริยาในภาษาเยอรมันประมาณ ๙๐% จะอยู่ในสองกาลนี้ ในขณะที่การใช้รูปอนาคตกาลทั้งสองรูป โดยทั่วไปจะปรากฏน้อยมาก คือเพียงประมาณ ๑.๘% เท่านั้น สิ่งที่น่าสนใจที่พบจากตารางข้างต้นนี้มี ๒ ประเด็นด้วยกัน คือ

- รูป Futur I แทบไม่ปรากฏเลยในภาษาเยอรมันที่เป็นต้นฉบับ ในขณะที่ภาษาเยอรมันที่แปลจากภาษาไทยนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าโดยรวมแล้ว Futur I ยังคงเป็นกาลที่ใช้น้อยที่สุด
- สัดส่วนระหว่าง Präsens กับ Präteritum มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในดัตตภาษาเยอรมันที่เป็นต้นฉบับกับที่เป็นบทแปล ดังข้อมูลแสดงในตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ การแจกแจงของรูปกาลที่ใช้ในตัวบทภาษาเยอรมันที่เป็นต้นฉบับเปรียบเทียบกับภาษาเยอรมันที่เป็นบทแปล

	Präsens (present)	Präteritum (preterite)	Perfekt	Plusquamperfekt (pluperfect)	Futur I (future I)	รวม
ภาษาเยอรมัน ที่เป็นต้นฉบับ (O)	๑๖.๒๔	๗๒.๖๗	๒.๕๔	๘.๔๘	๐.๐๗	๑๐๐
ภาษาเยอรมัน ที่เป็นบทแปล (Ü)	๔๑.๖๖	๕๕.๘๙	๖.๑๒	๔.๐๖	๒.๒๗	๑๐๐

การที่ Präteritum (preterite) เป็นกาลหลักที่พบในคลังข้อมูลนี้ไม่ได้เป็นเรื่องแปลกทั้งนี้ เนื่องจากตัวบทเป็นภาษาเขียนซึ่งเป็นงานวรรณกรรม และมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่อง ซึ่งโดยปกติในภาษานิยมใช้ Präteritum เป็นกาลหลักอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากตารางข้างต้นชี้ให้เห็นการเคลื่อนของกาล โดยเคลื่อนจากกาลที่เป็นอดีตไปสู่ทิศทางที่ไม่ใช่อดีตมากขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นเพราะผู้แปลมิได้อยู่ในกรอบของการที่ต้องใช้กาล Präteritum เล่าเรื่องตามขนบการเขียนในภาษาเยอรมันอีกต่อไป และภาษาไทยไม่มีการใช้รูปอดีตกาลที่ชัดเจนเช่นนี้ จึงมีผลให้ลดส่วนในการใช้กาลระหว่าง Präsens หรือ Präteritum เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับระหว่างภาษาเยอรมันที่เป็นต้นฉบับกับภาษาเยอรมันที่เป็นบทแปลจากภาษาไทย เมื่อนำข้อมูลการแจกแจงรูปกาลในตารางข้างต้นไปทดสอบทางสถิติ โดยการทำ Chi-Square-Test พบว่า การใช้กาลของตัวบทภาษาเยอรมันที่เป็นต้นฉบับกับตัวบทภาษาเยอรมันที่เป็นบทแปลนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.001$

รูปของตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ปรากฏในตัวบทภาษาไทย

ในขณะที่รูปกริยาแท้ภาษาเยอรมันทุกตัวมีการบ่งชี้กาล แต่การใช้ “ตัวบ่งชี้การณลักษณะ” ประกอบหน้า หรือหลัง หรือการใช้ตัวบ่งชี้หลายตัวประกอบทั้งหน้าและหลังคำกริยาหลักซึ่งสื่อความเดียวกันกับกริยาแท้ในภาษาเยอรมันนั้น มีจำนวนน้อยมากคือ เพียง ๙.๕๘% และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนที่พบในตัวบทภาษาไทยที่เป็นบทแปลจากภาษาเยอรมัน (HK, FH, RR, AG) กับตัวบทภาษาไทยที่เป็นภาษาต้นฉบับ (PB, An, SK,

WL) ก็พบว่าไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก (๑๐.๖๖% และ ๙.๐๕% ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม เมื่อนับจำนวนรูปกาลในภาษาเยอรมันที่ปรากฏกับจำนวนรูปการณลักษณะที่ปรากฏในคลังข้อมูล จะเห็นได้ชัดว่าตัวบ่งชี้การณลักษณะมีจำรูปมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด โดยปรากฏถึง ๒๔ รูป ซึ่งหมายรวมถึงการใช้รูปซ้ำ คือ ใช้ประกอบคำกริยาเพียงคำเดียว หรือใช้ร่วมกับคำอื่นๆ ด้วย จึงคัดเลือกเฉพาะกรณีการปรากฏของตัวบ่งชี้การณลักษณะที่มีจำนวนมาก ตลอดจนปรากฏในตัวบทหลายแทบทุกตัวบทด้วยเท่านั้นมาแสดงให้ดูในตารางถัดไป

ตารางที่ ๕ ตัวบ่งชี้การณลักษณะที่พบในคลังข้อมูล ๑๐ อันดับแรก จำแนกตามเรื่องสั้นแต่ละเรื่อง

ตัวบ่งชี้การณลักษณะ	HK_Ü	FH_Ü	RR_Ü	AG_Ü	PB_O	An_O	SK_O	WL_O	รวม
...อยู่	๘	๐	๒๐	๕	๑	๑๐	๒	๑๖	๖๒
...แล้ว	๓	๑	๕	๘	๔	๑๐	๑	๑๕	๔๗
กำลัง...(อยู่)	๑	๐	๕	๗	๑	๑๓	๐	๑๙	๔๖
เคย...	๖	๒	๒	๓	๓	๕	๔	๒๐	๔๕
ได้...	๓	๑	๓	๘	๗	๑๑	๐	๙	๔๒
ยัง (คง)...(อยู่)	๑	๐	๘	๒	๓	๗	๓	๑๑	๓๕
จะ...	๒	๑	๑	๐	๕	๗	๐	๑๒	๒๘
ชัก/เพิง (จะ)...	๕	๑	๓	๒	๐	๘	๑	๔	๒๔
...ไป	๒	๑	๔	๒	๑	๓	๐	๘	๒๑
ชอบ/มัก (จะ)...	๑	๐	๑	๓	๐	๒	๐	๑	๘

ในการวิเคราะห์ว่าบริบทการใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบทการใช้กาลต่างๆ ในภาษาเยอรมันอย่างไรบ้าง พบว่ากรณีที่มีการตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทยทั้ง ๑๐ รูปข้างต้นกริยาแท้ในภาษาเยอรมันจะมีการแจกแจงตามรูปกาล ดังตารางต่อไปนี้

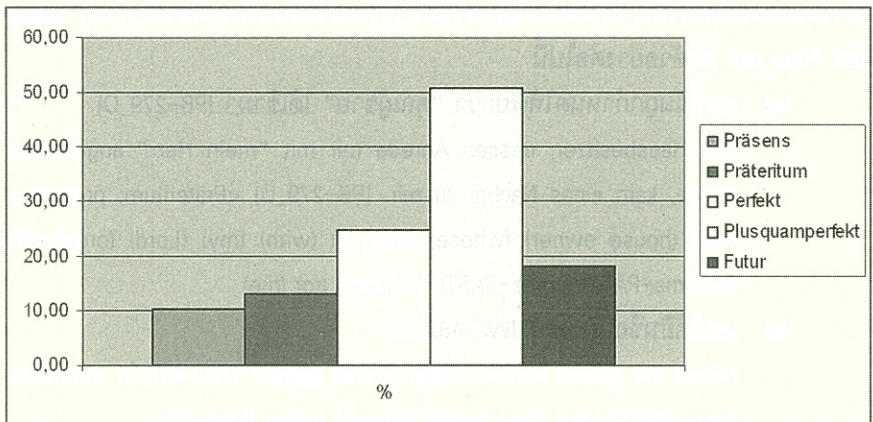
ตารางที่ ๖ ตัวบ่งชี้การณลักษณะแยกตามกาลที่ใช้ในภาษาเยอรมัน

ตัวบ่งชี้การณลักษณะ	Präsens	Präteritum	Perfekt	Plusquamperfekt	Futur	รวม
...อยู่	๒๑	๓๙	๒	๐	๐	๖๒
...แล้ว	๑๘	๑๔	๕	๑๐	๐	๔๗
กำลัง...(อยู่)	๒๔	๒๐	๑	๑	๐	๔๖
เคย...	๐	๑๒	๑๖	๑๗	๐	๔๕
ได้...	๒	๒๐	๗	๑๓	๐	๔๒
ยัง (คง)...(อยู่)	๑๙	๑๕	๑	๐	๐	๓๕
จะ...	๑๓	๓	๐	๐	๑๒	๒๘
ชัก/เพ่ง (จะ)...	๗	๑๑	๓	๓	๐	๒๔
...ไป	๓	๑๓	๒	๓	๐	๒๑
ชอบ/มัก (จะ)...	๒	๕	๑	๐	๐	๘

หากพิจารณาแต่เพียงความถี่ของการปรากฏในบริบทเดียวกันระหว่างหน่วยคำบ่งเวลาในภาษาไทยกับกาลใดกาลหนึ่งในภาษาเยอรมัน อาจทำให้ตีความผิดไปได้ว่าในภาษาไทยมีการใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะมากที่สุดเมื่อในภาษาเยอรมันเป็นกาล Präteritum แต่สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะจำนวนของคำกริยาที่อยู่ในกาลนี้มีจำนวนสูงสุด ดังนั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้การณลักษณะกับกาลในภาษาเยอรมันจึงต้องเปรียบเทียบกันเป็นสัดส่วนก่อน ดังปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้การณลักษณะ	Präsens	Präteritum	Perfekt	Plusquamperfekt	Futur	รวม
อยู่	๒๑	๓๙	๒	๐	๐	๖๒
แล้ว	๑๘	๑๔	๕	๑๐	๐	๔๗
กำลัง(อยู่)	๒๔	๒๐	๑	๑	๐	๔๖
เคย	๐	๑๒	๑๖	๑๗	๐	๔๕
ได้	๒	๒๐	๗	๑๓	๐	๔๒
ยัง (คง)(อยู่)	๑๙	๑๕	๑	๐	๐	๓๕
จะ	๑๓	๓	๐	๐	๑๒	๒๘
ชัก/เพ่ง (จะ)	๗	๑๑	๓	๓	๐	๒๔
ไป	๓	๑๓	๒	๓	๐	๒๑
ชอบ/มัก (จะ)	๒	๕	๑	๐	๐	๘

ภาพที่ ๒ อัตราส่วนร้อยละของการใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะแจกแจงตามคำกริยาที่ปรากฏในรูปกาลต่างๆ

แผนภูมิข้างต้นชี้ให้เห็นว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับเวลาที่ทั้งสองภาษาน่าจะมีร่วมกัน นั่นน่าจะเป็นลักษณะที่สื่อถึงความสัมพันธ์แบบสัมพัทธ์ (relative time conceptualization) ซึ่งเป็นลักษณะที่เด่นชัดที่สุดในกาล Plusquamperfekt (pluperfect) ในภาษาเยอรมัน เนื่องจากเป็นกาลที่ใช้บ่งชี้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนอีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งถือเป็นจุดเวลาที่อ้างอิง โดยที่ทั้งหมดเกิดขึ้นในอดีต ก่อนขณะที่พูด กรณีที่คำกริยาในคลังข้อมูลภาษาเยอรมันอยู่ในกาลนี้ ในภาษาไทยจะมีอัตราส่วนของการใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะสูง จึงอาจสรุปได้ว่ากาลดังกล่าวนี้มีคุณสมบัติในเชิงการณัลักษณะสูงสุดในภาษาเยอรมันซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีการใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะในระบบคำกริยาแล้ว

การจัดกลุ่มตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาไทยเทียบกับรูปกาลในภาษาเยอรมัน

ตัวบ่งชี้การณัลักษณะภาษาไทยที่พบในคลังข้อมูลนั้นสามารถจัดแยกประเภทโดยอาศัยเกณฑ์ของการที่แต่ละกลุ่มสื่อมโนทัศน์คล้ายกันได้เป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้ คือ

กลุ่มที่สื่อมโนทัศน์ “การเกิดก่อน” และอาจมีความสัมพันธ์กับขณะที่พูด (Perfect)

ตัวบ่งชี้การณัลักษณะในกลุ่มนี้ ได้แก่ ได้... และ เคย... ตลอดจนการใช้

ทั้งสองหน่วยคำนี้ร่วมกับตัวบ่งชี้การณลักษณะตัวอื่นๆ เช่น เคย...มา เคย...มาแล้ว ลักษณะร่วมกันที่โดดเด่นของกลุ่มนี้คือ จะปรากฏร่วมกันกับกรณที่ในภาษาเยอรมัน ใช้กาลแสดงอดีตเท่านั้น จึงไม่พบว่ามีการใช้ตัวบ่งชี้เหล่านี้ในบริบทเดียวกับกาล Präsens และ Futur เลย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (๑) คนที่ฉันถูกกำหนดให้เรียกว่า “คุณผู้ชาย” ได้เข้ามา [PB-279_O]

Der Hausbesitzer, dessen Anrede mir mit “mein Herr” angeordnet wurde, kam eines Nachts zu mir. [PB-279_Ü] <Präteritum; preterite> (the) (house owner) (whose) (title) (I) (with) (my) (Lord) (order-P2) (become-PAST) (come-PAST) (a) (night) (to) (me)

- (๒) เคยได้ยินชื่อนี้มั้ยะ? [WL-487_O]

Haben Sie diesen Namen schon einmal gehört? [WL-487_Ü] <Perfekt> (have-PRES) (you) (this) (name) (already) (once) (hear-P2)

- (๓) ดินแดนแห่งนี้เคยเป็นหุบเขาแห่งความเจ็บปวด [FH-7_Ü]

Hier *war einst* der Tal der Kümernisse und Schmerzen gewesen [FH-7_O] <Plusquamperfekt; pluperfect>

(here) (be-PAST) (once) (the) (valley) (the) (worry) (and) (pain) (be-P2)

อย่างไรก็ตาม หากจะมองว่าการณลักษณะที่เรียกว่า perfect ตามคำจำกัดความที่ใช้กันทั่วไป คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตและมีผลถึงปัจจุบัน ก็จะทำให้เห็นความเป็นไปได้ที่วามโนทัศน์ของการณลักษณะนี้จะพัฒนาไปสู่ตัวบ่งชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ในลักษณะเดียวกับการใช้อดีตกาล (past tense) ในหลายๆ ภาษารวมทั้งในภาษาเยอรมัน แม้ในไวยากรณ์ไทยจะมีการระบุไว้เช่นกันว่า “ได้” กับ “เคย” เป็นคำที่ใช้บอกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต (นวรธรณ พันธุเมธา ๒๕๕๑) แต่ก็ยังไม่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ลงไปชัดเจนเช่นนั้นได้ ข้อแตกต่างระหว่างตัวบ่งชี้การณลักษณะกับกาลที่สำคัญคือ กาลมักเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่ใช้ประกอบคำกริยาได้ทุกประเภท แต่การใช้การณลักษณะทางไวยากรณ์นั้นมักถูกจำกัดด้วยการณลักษณะประจำคำด้วย หากจะพิจารณาว่า ได้.. และ เคย.. จะสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นตัวบ่งชี้การณหรือไม่นั้น จะเห็นได้ชัดว่า เคย.. มีข้อจำกัดน้อยกว่า คือ สามารถใช้กับคำกริยาได้ครอบคลุมกว่า แต่ ได้.. ไม่สามารถใช้

กับคำกริยาที่เป็นการบ่งสภาพบางตัวได้ (เช่น กรณีของประโยค เขาไม่ได้ต้องการคำยืนยันจากใคร [AG_51-Ü] จะต้องถือว่าไม่ได้มีการใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะ แต่ “ได้” เป็นส่วนหนึ่งของรูปปฏิเสธ คือ “ไม่ได้”) ในขณะที่ เคย... สามารถใช้กับคำกริยาแต่ละประเภทได้ครอบคลุมกว่า แต่มักใช้โดยไม่มีภาวะระบุจุดเวลาที่เกิดเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งในภาษาเยอรมันนิยมใช้คำว่า schon (แล้ว) หรือ schon einmal (แล้วครั้งหนึ่ง) (เช่น เคยได้ยินชื่อนี้ไหมคะ [WL_487-O]) หรือเวลาที่ไม่นานอน เช่น einst (ครั้งหนึ่ง) และแม้จะสามารถบ่งจุดเวลาที่เกิดได้ แต่ก็ไม่สามารถใช้กับอดีตอันไกลได้ (*เขาเคยเล่นฟุตบอลเมื่อเช้านี้) ด้วยเหตุนี้จึงไม่อาจเรียกตัวบ่งชี้การณลักษณะเหล่านี้ว่าเป็นตัวบ่งชี้อดีตกาลได้

กลุ่มที่สี่ โนทัศน์ “เสร็จสิ้นสมบูรณ์” หรือ “เกิดขึ้นแล้ว” (Perfective)

ตัวบ่งชี้การณลักษณะที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ ...แล้ว และ ...ไป และรูปผสมต่างๆ อาทิ ...ไปแล้ว และรูปที่แสดงว่าเหตุการณ์หนึ่งได้เริ่มขึ้นแล้ว เช่น เพิ่ง/ซัก (จะ)... อันที่จริงตัวบ่งชี้การณลักษณะนี้ในกลุ่มนี้มีคุณสมบัติบางประการที่คาบเกี่ยวกับกลุ่มแรก กล่าวคือ ใช้บ่งชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเช่นกัน แต่มีความสัมพันธ์กับขณะที่พูดสูงกว่า จึงอาจถือว่าเป็น perfect ด้วยเช่นกัน แต่ตัวบ่งชี้การณลักษณะนี้แตกต่างจากกลุ่มแรกตรงที่สามารถสื่อถึงเหตุการณ์ที่จบสิ้นไปแล้วได้ อันเป็นมโนทัศน์หลักของการณลักษณะแบบสมบูรณ์ (perfective aspect) ทั้งนี้ ยังต้องขึ้นอยู่กับการณลักษณะประจำคำของคำกริยาแต่ละคำ และบริบทที่ใช้ด้วย เพราะในบางครั้งการณลักษณะนี้ในภาษาไทยอาจสื่อเพียงแค่ว่าส่วนหนึ่งของเหตุการณ์นั้นๆ ได้เริ่มต้นไปแล้วในอดีต แต่ยังคงมีผลอยู่ในปัจจุบัน และอาจจะยังไม่สิ้นสุด

ด้วยเหตุนี้บริบทของการใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะในกลุ่มนี้จึงมิได้ผูกอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตอีกต่อไป ในคลังข้อมูลพบว่าการใช้ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ในบริบทเดียวกับเกือบทุกกาลในภาษาเยอรมันยกเว้น Futur ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๔) เดียวนี่ ฉันเข้าใจที่พ่อพูดแล้ว [PB-319_O]

Heute verstehe ich, was mein Vater mir damals gesagt hat. [PB-319_Ü]
<Präsens; present> (today) (understand-PRES) (I) (what) (my) (father)
(me) (at that time) (say-P2) (have-PRES)

(๕) ที่วิวาห์ของเขาทั้งพังแล้ว [HK-364_Ü]

Sein Schwarzweiß fernseher ging auch kaputt [HK-364_O] (his) (black and white television) (go-PAST) (too) (out of order) <Präteritum; preterite>

(๖) มือมันเกิดลื่นแพ็บ ... เลยพลัดมือแตกไปใบหนึ่ง [An-596_O]

eins ist mir runtergefallen und zerbrochen [An-596_Ü] <Perfekt> (one) (be-PRES) (me) (fall down-P2) (and) (break down-P2)

(๗) หล่อนนับเงินแล้วพาซื้อทวง [An-399_O]

... widersprach sie sehr behutsam, nachdem sie das Geld gezählt hatte [An-399] <Plusquamperfekt ; pluperfect>
(object-PAST) (she) (very) (gently) (after) (she) (the) (money) (count-P2) (have-PAST)

ตัวบ่งชี้การณลักษณะกลุ่มนี้มีลักษณะที่คาบเกี่ยวกันกับกลุ่มแรกอยู่ เนื่องจากมักเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเช่นกัน อย่างไรก็ตาม มโนทัศน์ “การณสมบูรณ์” (perfective) ในที่นี้ไม่จำเป็นว่าเหตุการณ์นั้นๆ จะต้องสิ้นสุดแล้ว แต่หมายถึงว่าเหตุการณ์นั้นๆ ได้เริ่มไปแล้ว ซึ่งอาจจะจบสิ้นหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับการณลักษณะประจำคำของคำกริยาแต่ละตัว ดังจะเห็นได้ว่าตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นผู้อ่านสามารถทราบได้จากบริบทว่าเหตุการณ์ต่างๆ จบสิ้นแล้ว แต่ประโยคอย่างเช่น เขาเขียนจดหมายแล้ว อาจจะยังไม่เสร็จสิ้นก็ได้ หากผู้พูดหรือผู้เขียนต่อประโยคว่า แต่ยังไม่เสร็จ ดังนี้ เป็นต้น

กลุ่มที่สี่มโนทัศน์ “การดำเนินอยู่” “การไม่สมบูรณ์” (Imperfective)

ตัวบ่งชี้การณลักษณะในกลุ่มนี้จัดว่า เป็นบ่งชี้การณลักษณะแบบไม่สมบูรณ์ โดยปกติแล้วการณลักษณะแบบไม่สมบูรณ์ (imperfective aspect) นั้นสามารถแบ่งออกเป็นหน้าที่ย่อยได้อีก คือ เป็น progressive, continuative และ habitual (Comrie 1976 : 25) ซึ่งพบว่าในคลังข้อมูลมีการใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะครบทั้ง ๓ ลักษณะ อันเช่น กำลัง... กำลัง...อยู่ เป็น progressive ยัง... ยัง...อยู่ เป็น continuative และ ชอบ/มักจะ... เป็น habitual ส่วน ...อยู่ นั้นจัดได้ว่าเป็นตัวบ่งชี้การณลักษณะแบบไม่สมบูรณ์

ผลการศึกษาพบว่าตัวบ่งชี้การณลักษณะในกลุ่มนี้ไม่ปรากฏร่วมกับกาล Plusquamperfekt^๔ และ Futur I เลย กรณีที่ใช้ กำลัง... และ ชอบ/มัก (จะ)... มักเป็น

คำกริยาที่บ่งถึงการกระทำ แต่ก็อาจเป็นคำกริยาที่บอกสภาพได้เช่นกัน (เช่น กำลังต้องการ) ส่วนกรณีที่ใช้ ...อยู่... ยัง... และ ยัง... อยู่ นอกจากจะคำกริยาที่บอก การกระทำ หรือสภาพ แล้วยังมักใช้กับกริยาที่บ่งบอกการอยู่กับที่ด้วย (เช่น นั่ง แหวน ฯลฯ) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (๙) ลูกสาวกำลังเล่นเปียโน [RR-220_Ü] *die Tochter spielte Klavier* [RR-220_O] <Präteritum; preterite>
 (the) (daughter) (play-PAST) (piano)
 (๙) ทุกครั้งเขาซื้อซุปไก่สกัด อรรมักถาม [WL-277_O] *... Jedes Mal, wenn er Hühnchengewürzessenz kaufte, fragte On...* [WL-277_Ü] <Präteritum; preterite>
 (every) (time) (when) (he) (essence of chicken soup) (buy-PAST) (ask-PAST) (On)
 (๑๐) ถนนกรุงเทพฯ รถยังคงติดเป็นดังเมตามปกติ [SK-186_O] *In Bangkok staut sich der Verkehr wie gewöhnlich* [SK-186_Ü] <Präsens; present>
 (in) (Bangkok) (be jammed) (itself) (the) (traffic) (as) (usual)
 (๑๑) รูปถ่ายทั้งครอบครัวที่ติดกรอบแขวนอยู่อย่างเอียงล้อย [An-944_O] *das Familienfoto, das dort etwas schief in seinem Rahmen hängt* [An-944_Ü] <Präsens; present>
 (the) (family photo) (which) (there) (something) (lopsided) (in) (his) (frame) (hang-PRES)

^๙ ในบทแปลภาษาเยอรมันพบกรณีหนึ่งซึ่งใช้กาล Plusquamperfekt ในบริบทเดียวกันกับ กำลัง... อย่างไรก็ตาม น่าจะเป็นเพราะการเลือกใช้คำแปลในภาษาเยอรมันเป็นการใช้คำกริยาที่มีกรรมลักษณะประจำคำเป็นคำกริยาที่สื่อการณลักษณะแบบสมบุรณ์ คือ *sich verschlechtern* มีความหมายว่า “แย่ลง” ซึ่งถือว่ามิจุดสิ้นสุด หรือเป็นการแสดงสภาพที่เกิดขึ้นจึงสื่อถึงสิ่งที่จบสิ้น ถือว่าเป็นการแปลไม่ตรงตัว

ตัวบ่งชี้การณลักษณะตัวหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษ คือ *ไป* เนื่องจากสามารถเป็นตัวบ่งชี้ได้ทั้ง “การณสมบูรณ์” (perfective) และ “การณไม่สมบูรณ์” (imperfective) ในกรณีที่สองจึงต้องจัดให้อยู่ในกลุ่มของตัวบ่งชี้การณลักษณะกลุ่มนี้ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๑๒) ขณะที่เขากำลังวุ่นสอดเสื้อเข้าไปในกางเกงอยู่ สมอังกิดไปด้วยว่า
ห้องน้ำน่าจะอยู่ที่ไหนหนอ [AG-239_Ü]

Während er sich umständlich das Hemd in die Hose steckte, überlegte er, wo das Badezimmer liegen mochte. [AG-239_O] <Präteritum; preterite>

(while) (he) (himself) (awkwardly) (the) (shirt) (in) (the) (trousers) (put into-PAST) (think-PAST) (he) (where) (the) (bathroom) (lie-Inf) (want-PAST)

กลุ่มที่สี่มโนทัศน์ “การเกิดหลัง” (Prospective)

ตัวบ่งชี้การณลักษณะในกลุ่มนี้ได้แก่ *จะ... กำลังจะ... และ จะ...(อยู่)* แล้วอย่างไรก็ตาม มีเพียง *จะ...* เท่านั้นที่ปรากฏบ่อยที่สุดในคลังข้อมูล และไม่ว่าจะปรากฏในรูปใด สังเกตได้ว่าจะมีคำว่า “*จะ*” ปรากฏร่วมอยู่ด้วยเสมอ ตัวบ่งชี้การณลักษณะในกลุ่มนี้คือมโนทัศน์การเกิดหลัง คือบ่งชี้สถานการณ์ที่ยังไม่เกิดแต่กำลังจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งจึงมักเรียกว่าเป็นตัวบ่งชี้อนาคตกาล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๑๓) ว่าวที่ปลิวไปตามลมนั้นก็คือว่าวที่ขาดลอย ซึ่งจะไปตกที่ไหนก็ไม่รู้...
[WL-378_O]

Ein Drachen, der mit dem Wind wegtreibt, ist ein Drachen mit zerrissener Schnur, der irgendwo abstürzen wird...” [WL-378_Ü] <Futur I; future I>

(a) (kite) (which) (with) (the) (wind) (drift-PRES) (be-PRES) (a) (kite) (with) (riven) (string) (which) (anywhere) (fall-Inf) (become-PRES)

(๑๔) มองหาคนแก่ที่จะเล่าเรื่องอะไรใหม่ๆ ให้พวกเราฟัง [HK-209_Ü]

und gingen zum Stehausschank vom Hauptbahnhof, alte Männer suchen, die uns neue Geschichten erzählen [HK-209_O] <Präsens ; present>

(and) (go-PAST) (to : the) (standing public bar) (of : the) (central railway station) (oid) (men) (search-Inf) (who) (us) (new) (stories) (tell-Inf)

(๑๕) สาขาที่น้อยเคิลล์นั้นกำลังจะถูกยุบ อย่างช้าที่สุดก็อีกสองปี [RR-216_Ü]

daß Neukölln abgewickelt wird, spätestens in zwei Jahren [RR-216_O]

<Futur I ; future I>

(that) (Neukölln) (wind up-P2) (become-PRES) (at the latest) (in) (two) (years)

“กำลังจะ...” และ “จะ...” มีวิธีการใช้ และความสอดคล้องกับกาลในภาษาเยอรมันแตกต่างกัน กล่าวคือ แม้ Prasens ในภาษาเยอรมันจะสามารถใช้สื่อมโนทัศน์ที่สื่อด้วยหน่วยคำบ่งเวลาทั้งสองคำนี้ แต่ Futur ในภาษาเยอรมันจะเทียบตรงกับ “จะ” ได้ทันทีในขณะที่หากจะนำมาใช้สื่อมโนทัศน์แบบเดียวกับ “กำลังจะ...” หรือ “จะ...(อยู่)” แล้ว จะต้องเติมคำอื่นๆ เพิ่มเติมเข้าไประบุ “เวลาอันใกล้” ด้วย ซึ่งเมื่อมีคำอื่นที่บ่งเวลาในอนาคตอยู่แล้ว ภาษาเยอรมันจะไม่นิยมใช้ Futur

ระบบกาลในภาษาเยอรมันจากมุมมองของภาษาไทย

๑ บริบทการปรากฏร่วมกันของกาลในภาษาเยอรมันตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทย

ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์เกี่ยวกับเวลาที่สื่อโดยกาลในภาษาเยอรมันกับโดยตัวบ่งชี้การณในลักษณะในภาษาไทยโดยอาศัยคลังข้อมูลในครั้งนี้สามารถหาความสัมพันธ์ได้โดยการพิจารณาจากบริบทที่ปรากฏร่วมกัน ซึ่งแสดงผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๗ มโนทัศน์เกี่ยวกับเวลาที่สื่อร่วมกันระหว่างกาลภาษาเยอรมันกับตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทย

รูปกาลภาษาเยอรมัน	ตัวบ่งชี้การณ ลักษณะ กลุ่มที่ ๑	ตัวบ่งชี้การณ ลักษณะ กลุ่มที่ ๒	ตัวบ่งชี้การณ ลักษณะ กลุ่มที่ ๓	ตัวบ่งชี้การณ ลักษณะ กลุ่มที่ ๔
Plusquamperfekt (pluperfect)	X	X	-	-
Perfekt	X	X	X	
Präteritum (preterite)	X	X	X	X
Präsens (present)	-	X	X	X
Futur I (future I)	-	-	-	X

ตัวบ่งชี้การณลักษณะในกลุ่มที่ ๑ ปรากฏเฉพาะในบริบทที่ในภาษาเยอรมันเป็นรูปกาลที่สื่อถึงเหตุการณ์ในอดีตเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถสรุปได้ว่าภาษาไทยไม่ได้มีตัวบ่งชี้อดีตในลักษณะเดียวกันกับรูปอดีตกาลในภาษาเยอรมัน ทั้งนี้เนื่องจากตัวบ่งชี้การณลักษณะทั้งสองยังมีข้อจำกัดอยู่ ดังได้อภิปรายไว้แล้วใน ๖.๓.๑

กาล Plusquamperfekt (pluperfect) ไม่สามารถปรากฏในบริบทเดียวกับตัวบ่งชี้การณไม่สมบูรณ์และการณ prospective ทั้งนี้ เนื่องจากกาลนี้เป็นกาลที่เน้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ซึ่งตรงกันข้ามกันกับการณลักษณะทั้งสองประเภทนี้

กาล Futur I (future) ในภาษาเยอรมันปรากฏเฉพาะในบริบทที่ในภาษาไทยใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะในกลุ่มที่ ๔ คือ prospective เท่านั้น ซึ่งการที่เป็นเช่นนั้นมิได้หมายความว่า Futur ในภาษาเยอรมันจะต้องสื่อการณสมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ แต่สื่อถึงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั่นเอง แต่เนื่องจากในคลังข้อมูลไม่มีการใช้กาล Futur II ซึ่งเป็นกาลที่สื่อถึงเหตุการณ์ที่สิ้นสุดก่อนจุดเวลาหนึ่งในอนาคต ซึ่งหากมีการใช้กาลนี้อาจทำให้ต้องมีการจำแนกตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาไทยเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งกลุ่มเพื่อให้สอดคล้องกับมโนทัศน์ดังกล่าวนี้ก็เป็นได้

แม้ว่าในคลังข้อมูลจะไม่พบว่ามีการใช้กาล Perfekt ในบริบทเดียวกันกับตัวบ่งชี้การณลักษณะกลุ่มที่ ๔ แต่เนื่องจาก Perfekt ในภาษาเยอรมันสามารถใช้สำหรับเหตุการณ์ที่สิ้นสุดในอนาคตได้ ซึ่งในภาษาไทยจะต้องใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะกลุ่มนี้จึงอาจคาดการณ์ได้ว่ากาล Perfekt มีมิติสัมพันธ์กับการณลักษณะ prospective ด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การใช้ Perfekt สำหรับเหตุการณ์ในอนาคตนั้น จะตรงกันกับกรณีการใช้กาล Futur II ซึ่งไม่พบในคลังข้อมูลนี้เช่นกัน จึงสามารถตั้งสมมติฐานได้ว่าหากมีการใช้ Perfekt สำหรับเหตุการณ์ในอนาคตหรือ Futur II ก็จะสามารถจัดกลุ่มตัวบ่งชี้การณลักษณะภาษาไทยเพิ่มได้อีกหนึ่งกลุ่ม โดยเป็นกลุ่มที่จะต้องเป็นกลุ่มที่บ่งชี้การณลักษณะแบบเกิดหลัง (prospective) และจะต้องมีตัวบ่งชี้อื่นๆ เช่น คำว่า *เสร็จเรียบร้อยแล้ว* มาประกอบเพื่อสื่อว่าเหตุการณ์นั้นๆ ได้จบสิ้นแล้วนั่นเอง

๑ Futur จากมุมมองของภาษาไทย

การใช้ “จะ...” เพื่อบ่งถึง “เวลาที่เกิดหลัง” ขณะที่พูดหรือจุดเวลาที่อ้างอิงถึงในภาษาไทยนั้นไม่จำเป็นต้องตรงกับ Futur ในภาษาเยอรมันเสมอไป ด้วยเหตุนี้จึงพบว่ามีการใช้ “จะ” ที่ตรงกับกรณีที่ภาษาเยอรมันเป็น Präsens (present) และ Präteritum (preterite) ด้วย ตามที่ปรากฏในคลังข้อมูล มีการใช้ “จะ” ตรงกันกับกาล Präsens (๔๖.๔๒%) มากกว่า Futur (๔๒.๘๖%) ข้อมูลนี้จะสะท้อนให้เห็นว่าแม้ทั้งสองภาษาจะมีตัวรูปแบบทางไวยากรณ์ที่คล้ายกันอยู่ แต่ความถี่ในการใช้แตกต่างกันเป็นอันมาก “จะ...” ในภาษาไทยไม่ได้มีความสัมพันธ์กับ Futur I (future I) ในภาษาเยอรมันในรูปแบบ ๑ : ๑ (แทนที่กันได้) แต่ Futur I ในภาษาเยอรมัน สามารถถอดออกเป็นภาษาไทยโดยใช้หน่วยคำบ่งเวลา “จะ...” ได้เสมอ ในคลังข้อมูลนี้ Futur ตรงกับ “จะ...” ครบ ๑๐๐% ที่เดียว ในส่วนของการสื่อมิติสัมพันธ์เรื่องเวลานั้น “จะ” ในภาษาไทยนั้นมีหลายหน้าที่ครอบคลุมกว่า โดยเฉพาะในกรณีของ “อนาคตในอดีต” หรือ “เกิดหลังจุดเวลาอ้างอิงที่อยู่ก่อนขณะที่พูด” ซึ่งเมื่อในภาษาเยอรมันไม่มีรูปเฉพาะสำหรับการนี้ก็ต้องเลือกใช้วิธีการเพิ่มคำอื่นๆ เข้าไปแทนแล้วใช้รูป Präteritum ตามกันไป ตามหลักของการใช้กาลที่สอดคล้องกัน เช่น ในตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(๑๖) หลังจากนั้นเขาก็จะลุกขึ้น [FH-51_Ü]

dann stand er auf [FH-51_O] <Präteritum; preterite>

(then) (stand-PAST) (he) (up)

ข้อค้นพบทั้งจากการศึกษาสิ่งที่มีผู้วิจัยไว้แล้วเกี่ยวกับอนาคตกาล ในภาษาที่มี “กาล” กับการใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะเพื่อบอกอนาคตคือคำว่า “จะ” ในภาษาไทยนั้นดูจะสอดคล้องกัน กล่าวคือ ใช้บ่งถึงเวลาในอนาคต ซึ่งคาบเกี่ยวกับมโนทัศน์ เรื่องทัศนภาวะ ทั้ง Futur ในภาษาเยอรมันและกริยาวลีที่นำด้วยคำว่า “จะ” ในภาษาไทยอาจทำหน้าที่สื่อทัศนภาวะได้หลากหลาย เช่น บอกถึงการคาดคะเน ความตั้งใจ หากพิจารณาแต่ในแง่ที่สื่อมโนทัศน์เรื่องเวลาจากข้อมูลที่ปรากฏในคลังข้อมูลนี้อาจกล่าวได้ว่าความถี่ในการใช้คำว่า “จะ” เพื่อบอกอนาคตน่าจะมีมากกว่าการใช้ Futur เพื่อกำหนดกรอบแห่งเวลาของเหตุการณ์ที่พูดถึงว่าอยู่หลังจุดที่พูดในภาษาเยอรมัน และคำว่า “จะ” ตรงกับบริบทที่ใช้กาลอื่นๆ ในภาษาเยอรมันด้วย โดยเฉพาะ Präsens ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับหลักการใช้กาลในภาษาเยอรมันอีกเช่นกันว่า สามารถใช้ Präsens กล่าวถึงสิ่งที่เกิด ณ จุดที่พูดหรือหลังจากนั้นก็ได้ แต่ต้องไม่เกิดก่อน

๑) Präsens และ Präteritum จากมุมมองของภาษาไทย

หากมองรูปกาลทั้งสองนี้จากมุมมองของภาษาไทยแล้วจะพบทั้งความเหมือนและความแตกต่างระหว่างสองกาลนี้ จะเห็นได้ว่าตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาไทยที่พบว่าเป็นการถอดความตรงกันกับรูปกาลทั้งสองนี้ไม่ได้เกี่ยวกับจุดเวลาเลย แต่เป็นการณัลักษณะที่บ่งชี้ว่าเหตุการณ์นั้นกำลังดำเนินอยู่ หรือยังไม่สิ้นสุด โดยเฉพาะ “อยู่” และ “กำลัง” ดังนั้น จึงอาจปรากฏได้ทั้งในกรณีที่เกิดเหตุการณ์นั้นเกิดและกำลังดำเนินอยู่ ณ ขณะที่พูด หรือเกิดและดำเนินอยู่ ณ ขณะใดขณะหนึ่งซึ่งอยู่ก่อนหน้า ขณะที่พูดก็ได้ ซึ่งในทำนองเดียวกัน การจะใส่กรอบเวลาใดลงไปนั้นไม่ได้สัมพันธ์กับการบ่งเวลาในภาษาไทยที่ว่ากำลังดำเนินอยู่ เพราะหน่วยค่าบ่งเวลาที่แสดงว่าเหตุการณ์หนึ่งได้เสร็จสิ้นไปแล้วหรือเกิดขึ้นแล้วก่อนหน้านั้นอย่าง “แล้ว” ก็ปรากฏในกรณีที่ภาษาเยอรมันใช้รูปกาลทั้งสองรูปนี้เช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(๑๗) ผมยังรู้สึกปลอดภัยไปร่ง [SK-113_O]

Ich fühle mich immer noch gesund und munter [SK-113_Ü]

<Präteritum ; preterite>

(๑๘) อรู้สึกดีขึ้นมากแล้วตอนนี้ [WL-752_O]

ich fühle mich schon viel besser [WL-752_Ü] <Präsens ; present>

ประโยคที่ยกมาข้างต้นนี้จึงพิสูจน์ให้เห็นว่าภาษาไทยไม่มี “กาล” ในลักษณะที่เป็นมโนทัศน์เรื่องอดีต ซึ่งตรงข้ามกับไม่เป็นอดีต

● (Plusquam) Perfekt จากมุมมองของภาษาไทย

ทั้ง Plusquamperfekt (pluperfect) และ Perfekt เน้นการสื่อมโนทัศน์เรื่อง “การกระทำแบบสมบูรณ์” (perfectivity) แต่ข้อแตกต่างระหว่างทั้งสองกาลคือ Plusquamperfekt นั้นใช้กับการกระทำแบบสมบูรณ์ในอดีต ดังนั้นจึงไม่มีความเชื่อมโยงกับปัจจุบันอีก ในขณะที่ Perfekt อาจยังมีความเกี่ยวเนื่องกับปัจจุบันหรือจุดที่พูดได้นอกจากนี้ Perfekt ยังใช้ได้เหมือน Präteritum (preterite) ซึ่งคุณลักษณะนี้ไม่พบใน Plusquamperfekt กล่าวคือ Perfekt สามารถใช้สื่อถึงเหตุการณ์ในอดีตที่ยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ได้ด้วย จึงสามารถปรากฏในบริบทเดียวกันกับหน่วยค่าบ่งเวลากลุ่มที่ ๓ ซึ่งสื่อมโนทัศน์ของ “การดำเนินอยู่” หรือ “การกระทำแบบไม่สมบูรณ์”

Plusquamperfekt ต้องถือว่าเป็นกาลที่สื่อมโนทัศน์ของเวลาในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับ “จะ” อย่างชัดเจน กล่าวคือ เป็นทิศทางของ “อดีตก่อนอดีต” หรือการบ่งเวลาของเหตุการณ์ที่ “เกิดขึ้นหลังจุดเวลาอ้างอิงในอดีต” จึงมักเป็นกาลที่ใช้โดยทั่วไปไม่ใช่โดยลำพัง แต่จะมีประโยคย่อยหรือประโยคหลักที่อยู่ในอดีตกาลอย่าง Präteritum ประกอบด้วยเพื่อเป็นจุดอ้างอิงเสมอ ในภาษาไทยซึ่งเป็นตัวบทเทียบเคียงกันที่ปรากฏว่ามีค่าบ่งเวลานั้น พบว่าจะมีตัวบ่งชี้การณลักษณะที่พบบ่อยมากที่สุดอยู่ ๒ คำ คือ “...แล้ว” และ “เคย...” ซึ่งก็เป็นสองคำที่มักได้รับคำจำกัดความว่าเป็นคำที่ใช้บ่งถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน โดยที่ใน Plusquamperfekt พบการใช้ “...แล้ว” มากกว่า “เคย...” ซึ่งน่าจะเกิดจากการที่ Plusquamperfekt เป็น relative tense ที่ชัดเจนต้องแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่บ่งเวลากับอีกเหตุการณ์ที่เป็นจุดเวลาอ้างอิง

การที่ Perfekt ในภาษาเยอรมันสามารถทำหน้าที่บ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตในลักษณะเดียวกันกับอดีตกาลอย่าง Präteritum ได้ด้วย ทำให้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างจริงจังเพื่อหาความเหมือนและความต่างระหว่างกาลทั้งสองนี้ โดยเฉพาะเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาเป็นแนวทางกำหนดไว้ในตำราเรียนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ (Lipsky 2005) ข้อสรุปโดยทั่วไปมักเป็นการระบุหน้าที่ของกาลทั้งสองโดยใช้เกณฑ์ช่องทางการสื่อสาร (ภาษาเขียนใช้ Präteritum ภาษาพูดใช้ Perfekt) หน้าที่ในตัวบท (ตัวประโยคนำใช้ Perfekt ตัวเนื้อหาใช้ Präteritum) หรือเกณฑ์

ทางความหมาย (ไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับปัจจุบันใช้ Präteritum มีผลสืบเนื่องหรือเกี่ยวข้องกับปัจจุบันใช้ Perfekt)

อันที่จริง Perfekt ในภาษาเยอรมันสามารถใช้เพื่อกล่าวถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วย ดังได้กล่าวไว้แล้ว ทำให้ต้องมีการอธิบายการใช้ Perfekt สำหรับเหตุการณ์ในอนาคต เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจุดที่พูด ในลักษณะที่แตกต่างจากการใช้ Präsens หรือ Futur I ในภาษาเยอรมันเพื่อสื่อถึงเหตุการณ์ในอนาคต การใช้ Perfekt สำหรับเหตุการณ์ในอนาคตนั้นสามารถใช้แทนกาล Futur II ซึ่งเหมือนกับ future perfect tense ในภาษาอังกฤษ ซึ่งใช้น้อยมากและไม่พบในคลังข้อมูลนี้ กล่าวคือ จะต้องสื่อถึงเหตุการณ์ที่ “สมบูรณ์” ตัวอย่างเช่นประโยคที่ว่า *Morgen habe ich die Magisterarbeit abgegeben* (tomorrow) (have-PRES) (I) (the) (master thesis) (hand in-P2) – พรุ่งนี้ฉันก็จะส่งวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงอาจให้ข้อสรุปเกี่ยวกับการใช้ Perfekt ในภาษาเยอรมันได้ว่า เป็นการสื่อมโนทัศน์ที่เป็น “จุด” ของเวลาเกิดเหตุการณ์ แต่ในขณะที่การใช้เพื่อบ่งถึงเหตุการณ์ในอดีตหรือก่อนจุดที่พูดและจุดเวลาที่อ้างอิงถึงนั้นเป็นการเน้นที่จุดเริ่มต้น การใช้ Perfekt เพื่อสื่อถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือเกิดหลังจุดที่พูดและจุดอ้างอิงถึงนั้นจะเน้นที่จุดที่เหตุการณ์นั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ในขณะที่ภาษาไทยเน้นมโนทัศน์ที่ตรงกันข้าม คือ ไม่ได้เน้นความสมบูรณ์ แม้แต่การณลักษณะแบบสมบูรณ์ก็ยังเน้นเพียงแค่จุดเริ่มต้นเท่านั้น มิใช่จุดสิ้นสุด

บทสรุป

ผลการศึกษาค้นคว้าจากคลังข้อมูลนี้พบว่าตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ใช้ประกอบกริยาต่างๆ ในภาษาไทยนั้นสามารถสื่อมโนทัศน์เรื่องเวลาในส่วนที่เหมือนกันกับ “กาล” ซึ่งเป็นประเภททางไวยากรณ์ของภาษาเยอรมันได้อย่างเป็นระบบเช่นกัน แม้จะควบคู่ไปกับลักษณะการทำหลายหน้าที่ (multifunctionality) ซึ่งเป็นลักษณะเด่นในหลายๆ ส่วนของระบบภาษาไทยและภาษาในเอเชียอีกหลายภาษาอยู่แล้ว และหากจะอิงแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่อง “กาล” ในแนวแบบลักษณะภาษาซึ่งพบว่าภาษาส่วนใหญ่แบ่งกาลออกเป็น ๒ ทิศทางดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็น่าจะกล่าวได้ว่าในภาษาไทยนั้นมโนทัศน์ของการแบ่งระหว่างเวลาที่เป็น “อนาคต” กับ “ไม่ใช่อนาคต” ดูจะ

ชัดเจนกว่าในอีกทิศทางตรงกันข้าม ในขณะที่ในภาษาเยอรมันเป็นระบบซึ่งแบ่งระหว่าง “อดีต” กับ “ไม่ใช่อดีต” ชัดเจนกว่า ดังจะเห็นได้ว่า “อดีตกาล” คือ Präteritum (preterite) ในภาษาเยอรมันนั้น ไม่สามารถใช้บอกเวลาในอนาคตได้อย่างแน่นอน และใช้กับเหตุการณ์ปัจจุบันได้จำกัดมากๆ ส่วนประโยคที่อยู่ในกาลปัจจุบันในภาษาเยอรมันซึ่งโดยปกติเป็นกาลที่ไม่เฉพาะเจาะจงนั้นอาจหมายถึงอนาคตก็ได้ ในขณะที่ประโยคในภาษาไทยซึ่งไม่มีตัวบ่งเวลาใดๆ มากำกับไม่สามารถหมายความถึงอนาคตได้หากไม่มี “จะ” นำหน้า แต่อาจหมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนขณะที่พูดหรือเหตุการณ์ในอดีตได้ สมมติฐานดังกล่าวนี้ยังอาจสนับสนุนได้ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า “จะ” ในภาษานั้นมีหน้าที่ชัดเจนในการบ่งเวลา “อนาคต” และได้กลายเป็นคำที่เป็น “หน่วยคำทางไวยากรณ์” สมบูรณ์กว่าหน่วยคำอื่นๆ ที่เหลือแล้ว เพราะเป็นคำเดียวที่ใช้เป็นหน่วยคำอิสระไม่ได้ อีกต่อไป นอกจากนี้ ยังอาจกล่าวได้ว่าคำว่า “จะ” นั้นมีหน้าที่เหมือนกับ Futur ในภาษาเยอรมันอย่างชัดเจนที่สุด ในขณะที่รูป “กาล” อื่นๆ ในภาษาเยอรมันจะไม่ตรงกับตัวบ่งชี้การณลักษณะรูปใดรูปหนึ่งโดยเฉพาะในภาษาไทย เพียงแต่เป็นลักษณะความสัมพันธ์หลวมๆ ว่าตัวบ่งชี้การณลักษณะภาษาในไทยกลุ่มใด “ตรง” หรือ “ไม่ตรง” กับกาลแต่ละกาลในภาษาเยอรมันบ้าง

ภาษาเยอรมันเน้นการระบุการ “เกิดก่อน” หรือ “เสร็จสมบูรณ์” ก่อนอีกเหตุการณ์หนึ่ง แต่จะปรากฏเฉพาะสำหรับเหตุการณ์ในอดีตเท่านั้น ดังจะเห็นได้ชัดจากกรณีของ Plusquamperfekt (pluperfect) รวมไปถึง Perfekt ที่สามารถบ่งเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดก่อนจุดเวลาที่อ้างอิงถึงทั้งที่อยู่ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ในขณะที่ภาษาไทยเน้นการสื่อมโนทัศน์ของการ “เกิดหลัง” หรือ “ยังไม่แน่ว่าจะเกิด” ซึ่งเคลื่อนไปในทิศทางตรงกันข้าม คือ จากอนาคตไปสู่ทิศทางที่เป็นอดีตได้เช่นกัน มโนทัศน์ของการเกิดทีหลังนั้นอันที่จริงแล้วก็สอดคล้องกับเรื่อง “ความไม่แน่นอน” อนาคตคือสิ่งที่ยังไม่แน่ ผู้พูดที่เป็นคนไทยมักมีจุดๆ หนึ่งเป็นจุดตั้งหลัก เมื่อจะสื่อถึงอะไรที่เคลื่อนออกไปจากแก่นนั้นก็จะสามารถใช้ “จะ” มากำกับข้างหน้ากริยาได้ เช่นในเรื่องของความไม่แน่นอนทัศนภาวะแบบต่างๆ (สังเกตได้ว่า “จะ” สามารถใช้กับกริยาช่วยสื่อทัศนภาวะได้ทุกตัว เช่น “ควรจะ” “อยากจะ”) ในแง่ของเวลา จะใช้กำกับ “อนาคต” หรือ “สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง” ก็ได้ ด้วยเหตุนี้ บุพพทวลีบ่งเวลาที่ขึ้นต้นด้วย “ก่อน” จึงเติม “จะ” ลงไปได้เสมอ

“กาลทางไวยากรณ์” (grammatical tense) มักมีแนวโน้มในการแบ่งประเภทออกเป็น ๒ ทิศทาง คือ เป็น อดีต กับไม่ใช่อดีต (past vs. non-past tenses) หรือเป็นอนาคต กับไม่ใช่อนาคต (future vs. non-future tenses) ขึ้นอยู่กับว่าจุดเวลาที่พูด หรือขณะที่พูด หรือรูปของคำกริยาที่ปราศจากหน่วยคำใดๆ มากำกับเพื่อบ่งเวลาที่ชัดเจนนั้นมีแนวโน้มที่จะรับรู้ไปในทิศทางใด และเส้นแบ่งเวลาสองทิศทางเช่นนี้จะเคลื่อนไปทางทิศใด ด้วยเหตุนี้จึงได้เกิดระบบที่อาจเรียกได้ว่าเป็น “ระบบการแบ่งกาลออกเป็นสองชั่ว” หรือ binary tense system ซึ่งทิศทางทั้งสองลักษณะมิใช่เป็นเรื่องแปลก ชัดแตกต่างอยู่ตรงที่ระบบกาลภาษาเยอรมันเป็นการแบ่งซึ่งความแตกต่างระหว่าง “อดีต” กับ “ไม่ใช่อดีต” ในขณะที่ในภาษาไทยแม้จะไม่มีกาลเป็นประเภททางไวยากรณ์ แต่หากพิจารณาการสื่อมโนทัศน์เรื่องเวลาแล้วก็จะมีลักษณะที่เป็นการแบ่งระหว่าง “อนาคต” กับ “ไม่ใช่อนาคต” เพราะในขณะที่ประโยคในกาล Präsens ภาษาเยอรมันทำหน้าที่ชัดเจนในการบ่งชี้เหตุการณ์ที่ “ไม่ใช่อดีต” แต่อาจเป็นปัจจุบันหรืออนาคตก็ได้ หากมีคำบอกเวลากำกับไว้ กริยาวลีในภาษาไทยที่ไม่มีตัวบ่งชี้การณลักษณะจะไม่สามารถสื่อถึงอนาคตได้เลย แต่อาจสื่อถึงอดีตได้ เป็นต้นว่า ในภาษาเยอรมันหากพูดว่า *Es regnet* ซึ่งแปลว่า “ฝนตก” ในกาล Präsens โดยทั่วไปจะหมายความว่าขณะที่พูดนั้นฝนกำลังตกอยู่ และหากเติมคำบอกเวลาในอนาคตลงไปก็จะใช้กล่าวถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ แต่จะไม่สามารถสื่อถึงอดีตได้ และหากจะใส่คำวิเศษณ์บอกเวลาในอดีตลงไปอย่างเช่น *gestern* (เมื่อวานนี้) ก็จะทำให้ประโยคผิดไวยากรณ์ทันที ในทางตรงกันข้าม ประโยคในภาษาไทยที่ว่า ฝนตก ซึ่งปรากฏลอยๆ ไม่มีหน่วยคำบ่งเวลามากำกับ หากไม่มีบริบทอื่นใดประกอบ เราจะสามารถนึกภาพว่าฝนกำลังตกอยู่ในขณะนั้นก็ได้ หรือฝนอาจตกมาก่อนหน้านั้นแล้วก็ได้ โดยไม่ต้องมีคำศัพท์ที่บ่งเวลาในอดีตมาประกอบแต่อย่างใด และหากจะเติมคำบอกเวลาในอดีตลงไป อย่างเช่น เมื่อวานนี้ฝนตก ก็จะใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปกริยาหรือเติมหน่วยคำใดที่คำกริยาเพิ่มเติม ในขณะที่หากต้องการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นจะทำโดยไมใส่ “จะ” ไม่ได้เลย มิฉะนั้นก็จะต้องใส่คำบอกเวลาและจะต้องมีบริบทที่ชัดเจน อย่างเช่นในการถามถึงพยากรณ์อากาศว่า *พรุ่งนี้ฝนตกหรือเปล่า*

นอกจากนี้ รูปแบบประโยค เช่น ประโยคคำถามหรือประโยคบอกเล่า รวมทั้งการใช้บุรุษสรรพนามที่แตกต่างกัน ยังอาจทำให้การสื่อมโนทัศน์เรื่องเวลาเปลี่ยนไปด้วย

เช่น ฉันจะอ่านให้ฟังเอาใหม่ จะเริ่มเป็น *modal* ทันทีเพราะแปลได้ว่า อยากให้ฉันอ่านหนังสือพิมพ์ให้ฟังใหม่คะ ในคลังข้อมูลนั้นพบว่า บทแปลภาษาเยอรมันแปลสองประโยคนี้นี้เหมือนกันเลยว่า *Möchten Sie, dass ich vorlese?* (want-PRES) (you) (that) (I) (read out-PRES) หากดูประโยค ฉันอ่านให้ฟัง เทียบกับ ฉันจะอ่านให้ฟัง ก็ยังไม่ชัดเจนอยู่ดีว่า ฉันอ่านให้ฟัง สื่อว่าผู้พูดทำกริยาด่วนนั้นแล้วหรือยัง ขึ้นอยู่กับน้ำเสียงในการพูดว่าเป็นการเล่าเรียบๆ ถึงสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ หรือเป็นการแสดงท่าทีแข็งขันว่ากำลังจะเริ่มอ่านแล้ว แต่ถ้าดูประโยคว่า เราอ่านให้ฟัง กับ เราจะอ่านให้ฟัง จะเห็นชัดเจนทันทีว่า ประโยคหลังเท่านั้นที่สื่อเวลาที่เป็นอนาคต หมายความว่า คำว่า “จะ” เคลื่อนจากการบอกเวลาไปสู่การสื่อทัศนภาวะมากขึ้นหากประธานในประโยคเป็นบุรุษที่ ๑ ใช้หรือไม่ เป็นเรื่องน่าศึกษาในรายละเอียดต่อไป สิ่งที่ยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้นี้ยังมีอีกหลายแง่มุม เช่น ความแตกต่างระหว่างการใช้กาลและหน่วยคำบ่งเวลาในประโยคหลักและประโยคย่อย ความสัมพันธ์กับการปฏิเสธ ซึ่งคงต้องอาศัยเวลาในการวิจัยแต่ละเรื่องนานมากกว่านี้ การศึกษาเปรียบเทียบในครั้งนี้อาจเป็นเพียงการหาภาพรวม และทิศทาง หรือเป็นการหาสมมติฐานเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างภาษาทั้งสองนี้ต่อไป และท้ายที่สุดแนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับ “อดีต” และ “สิ่งที่เกิดก่อน” และ “อนาคต” กับ “สิ่งที่เกิดหลัง” นั้นเป็นประเด็นที่อาจเก็บไปวิจัยต่อในศาสตร์อื่นๆ ด้วยก็ได้ว่าการที่ผู้พูดภาษาทั้งสองเป็นภาษาแม่มีแนวโน้มการสื่อมโนทัศน์เรื่องเวลาออกไปในทิศทางเช่นนี้สัมพันธ์กับปัจจัยที่อยู่นอกเหนือภาษาด้วยหรือไม่ และเป็นเพราะเหตุใด

บรรณานุกรม

- กรกษ อัดตวิริยะนภาพ. บทสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบภาษาเยอรมันกับภาษาไทย. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ๑๕, ๔ (ก.ค.-ธ.ค. ๒๕๕๒) : ๕๒๕-๕๔๖.
- นพวรรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๑.
- Bußmann, Hadum. Lexikon der Sprachwissenschaft. 4. durchges. u. bibliogr.erg. Aufl. Stuttgart : Kröner. 2008.
- Bybee, Joan L. / Dahl, Östen. The creation of tense and aspect systems in the languages of the world. Studies in Language 13, 1. 1989 : 51-103.
- Bybee, Joan L. et al. The evolution of grammar. Tense, aspect and modality in the languages of the world. Chicago : University of Chicago Press. 1994.
- Comrie, Bernard. Aspect. An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems. Cambridge : Cambridge University Press. 1976.
- Comrie, Bernard. Tense. Cambridge : Cambridge University Press. 1985.
- DUDEN. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache. 6., neu bearb. Aufl. Mannheim etc. : Dudenverlag. 1998.
- Ek, Britt-Marie. Das deutsche Präsens. Stockholm : Almqvist & Wiksell. 1996.
- Engel, Ulrich. Deutsche Grammatik. Heidelberg : Iudicium. 1996
- Hentschel, Elke/Weydt, Harald. Handbuch der deutschen Grammatik 3., völlig neu bearb. Aufl. Berlin/New York : Walter de Gruyter. 2003.
- Iwasaki, Shoichi/Ingkaphirom, Preeya. A Reference Grammar of Thai. Cambridge : Cambridge University Press. 2009.
- Jenny, Mathias. The aspect system of Thai. In : Ebert, Karen H./Zúñiga (eds.) : Aktionsart and aspectotemporality in non-European languages. Zürich, Universität Zürich. 2001 : 97-140.

- Johansson, Stig. Contrastive linguistics and corpora. In : Granger, Sylviane / Lerot, Jacques / Petch-Tyson, Stephanie (eds.). **Corpus-based Approaches to Contrastive Linguistics and Translation Studies**. Amsterdam / New York : Rodopi. 2003 : 31-44.
- Lipsky, Angela. Zum Gebrauch von Perfekt und Präteritum. Sind die Erklärungen in den Lehrwerken ausreichend?. **Deutsch als Fremdsprache** 42/2. 2005 : 86-89.
- Maneeavachai, Chadinee. A study of equivalence in translating the verbs “pay” and “maa” in Thai into German in a translated novel. Master Thesis. Chulalongkorn University. 2008.
- Mortelsman, Tanja. The status of the German auxiliary werden as a ‘grounding predication’. In : Letnes, Ole / Vater, Heinz (eds.). **Modalität und Übersetzung / Modality and Translation**. Trier. Wissenschaftlicher Verlag. 2004 : 33-56.
- Muansuwan, Nuttanart. **Verb complexes in Thai**. Dissertation. University of Buffalo. 2002.
- Nowak, Elke. Tempus und Temporalität in Inuktitut. In : Thieroff, Rolf / Ballweg, Joachim (eds.) : **Tenses systems in European languages**. 2 Bde. Tübingen : Narr. 1994 : 295-310.
- Rangkupan, Suda. “The Scope of Preverbal Operator in Thai”. **Journal of Language and Linguistics** 23, 1. 2004 : 13-28.
- Srioutai, Jiranthara. **Conceptualisation of Time in Thai with Special Reference to D1ay1ll, Kh3oe:y, K1aml13ang, Y3u:l and C1a**. Dissertation. Newnham College, University of Cambridge. 2006
- Timberlake. Aspect, tense, mood. In : Shopen, Timothy (ed.). **Language Typology and Syntactic Description. Volume III : Grammatical Categories and the Lexicon**. Cambridge. Cambridge University Press. 2007 : 280-333.
- Vater, Heinz. **Einführung in die Zeit-Linguistik**. Trier : Wissenschaftlicher Verlag. 2007.
- Velupillai, Viveka/ Hentschel, Elke. “Tempus”. In **Deutsche Morphologie** Hentschel, Elke / Vogel, Petra M. (eds). Berlin / New York, de Gruyter. 2009 : 425-440.